

Utrecht University

Waterschaarste wereldwijd en droogte in Nederland

Marc F. P. Bierkens

knag[®] Onderwijsdag 2022

Met bijdragen van Inge de Graaf, Edwin Sutanudjaja, Rens van Beek, Yoshihide Wada, Niko Wanders

Zoals wij ons een rivier voorstellen

Zoals rivieren in vele delen van de wereld werkelijk zijn

Menselijke impact op de hydrologische kringloop

Reservoirs

Irrigatie

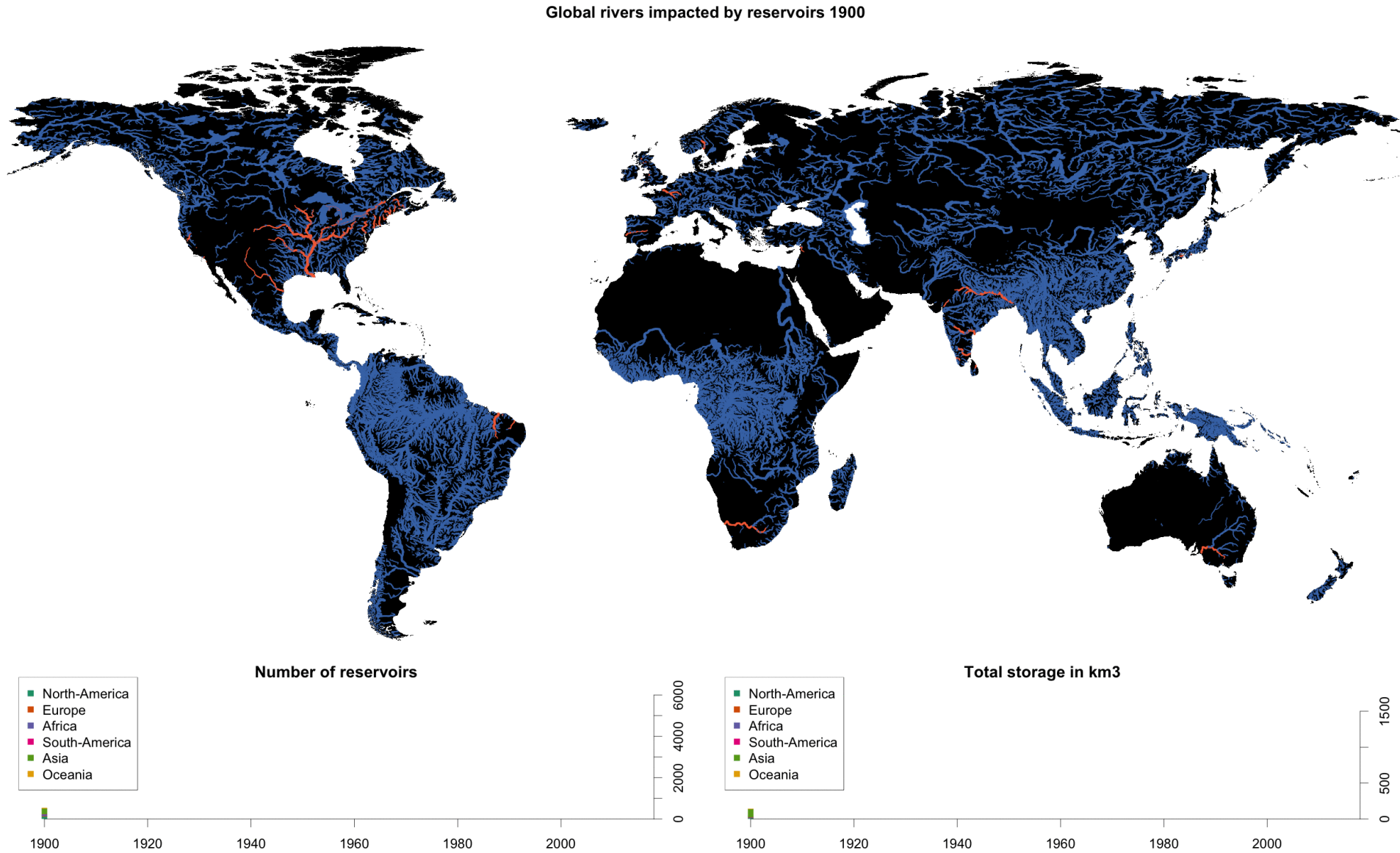
Industrieel watergebruik

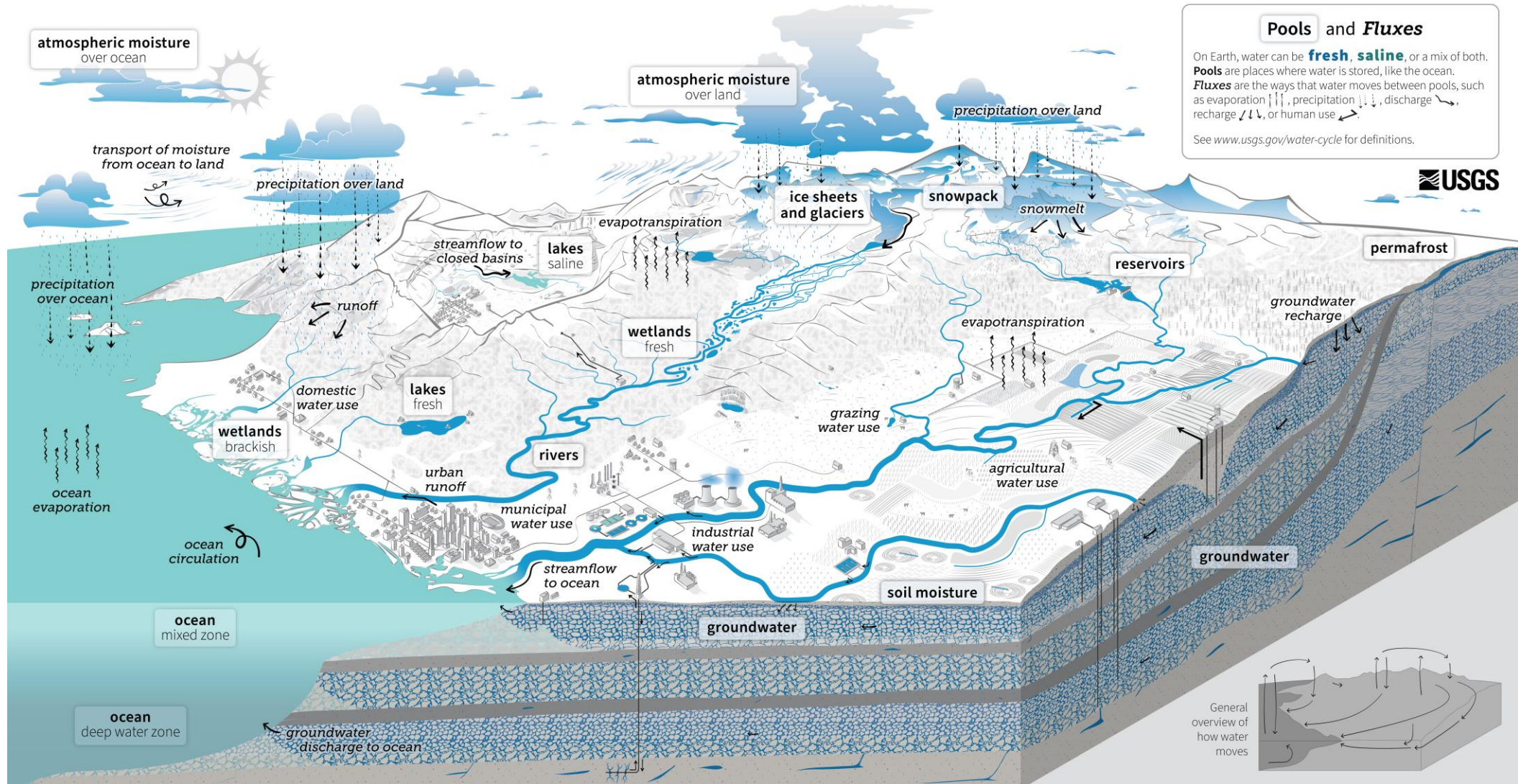
Water voor vee

Huishoudelijk watergebruik

Rivieren waarin stuwdammen zijn gebouwd

Een nieuwe infographic van de hydrologische kringloop

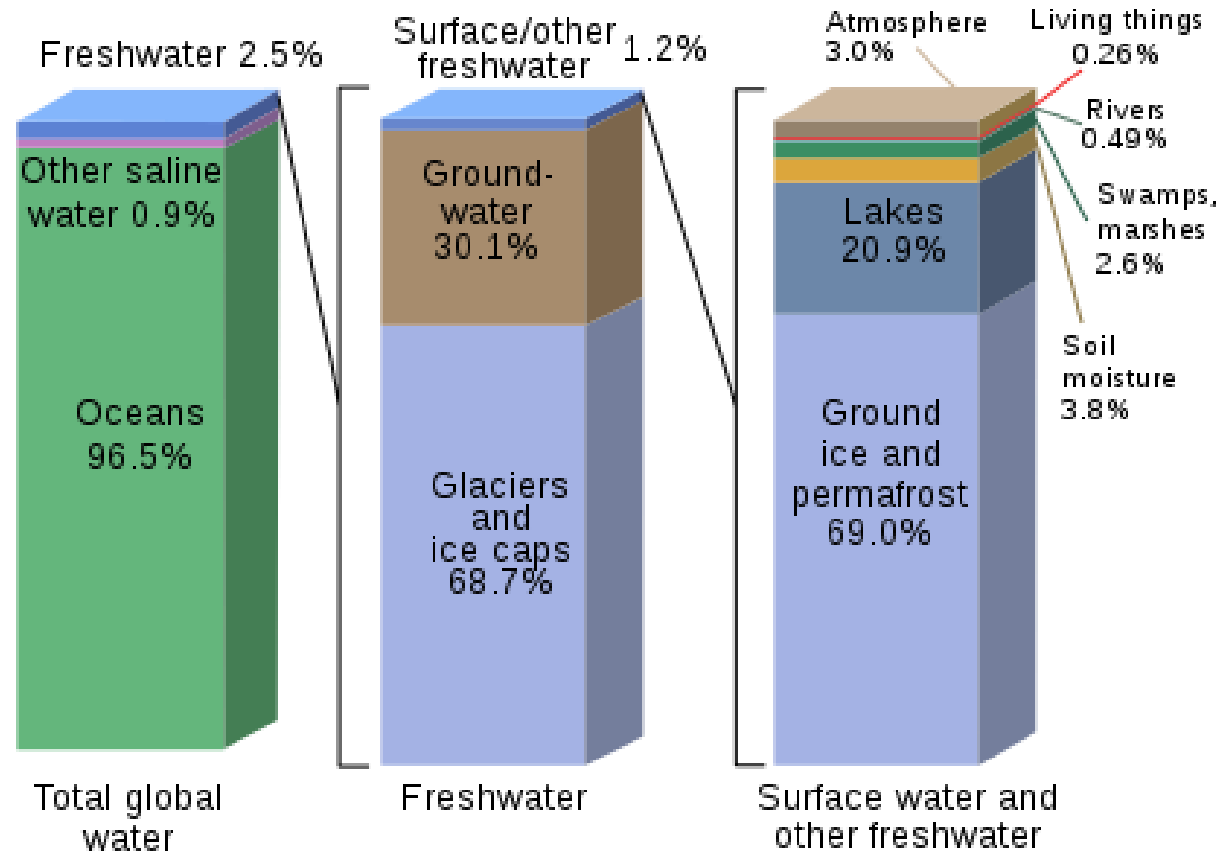

Hoeveel (zoet) water op Aarde?

Er is meer dan genoeg zoetwater op Aarde!

Where is Earth's Water?

Oceanen: 1340 miljoen km³

Gletsjers en ijskappen: 48 miljoen km³

Grondwater: 23 miljoen km³

- Zout: 12,5 miljoen km³

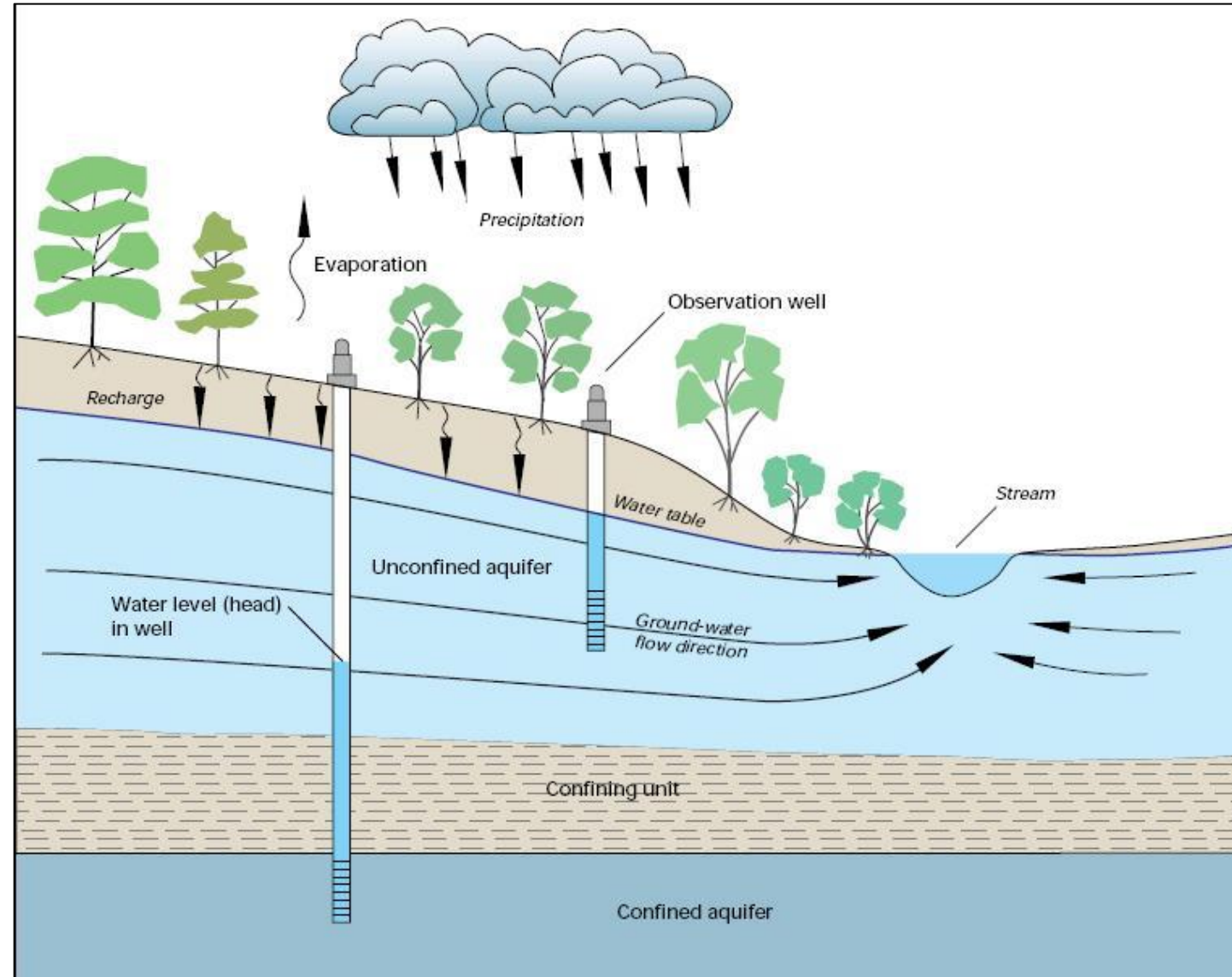
- Zoet: 10,5 miljoen km³

Oppervlaktewater: 0,09 miljoen km³

Schiklomanov (1993)

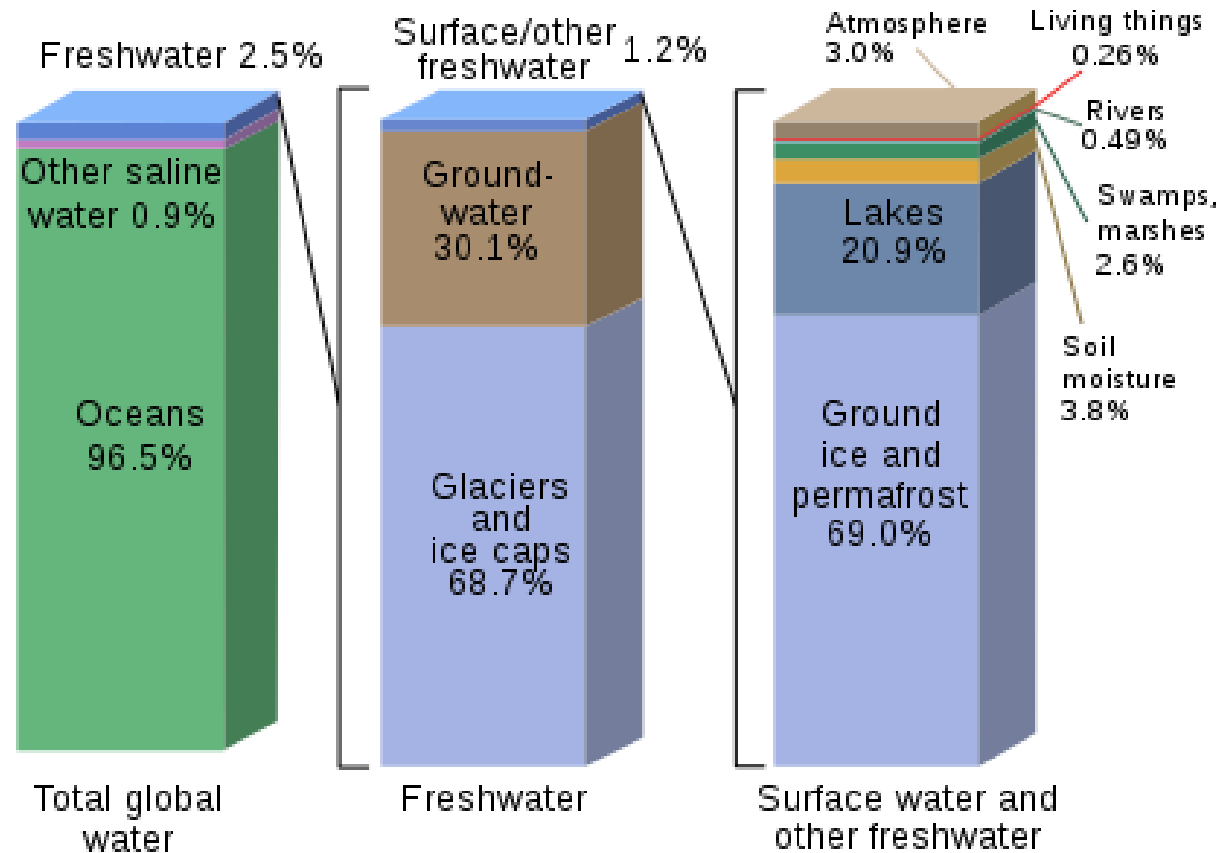
Genoeg om alle mensen op aarde meer dan 5000 jaar van water te voorzien!

Intermezzo: Wat is grondwater?

Er is meer dan genoeg zoetwater op Aarde!

Where is Earth's Water?

Genoeg zoet water om alle mensen op aarde meer dan 5000 jaar van water te voorzien!

Oceanen: 1340 miljoen km³

Gletsjers en ijskappen: 24 miljoen km³

Grondwater: 23 miljoen km³

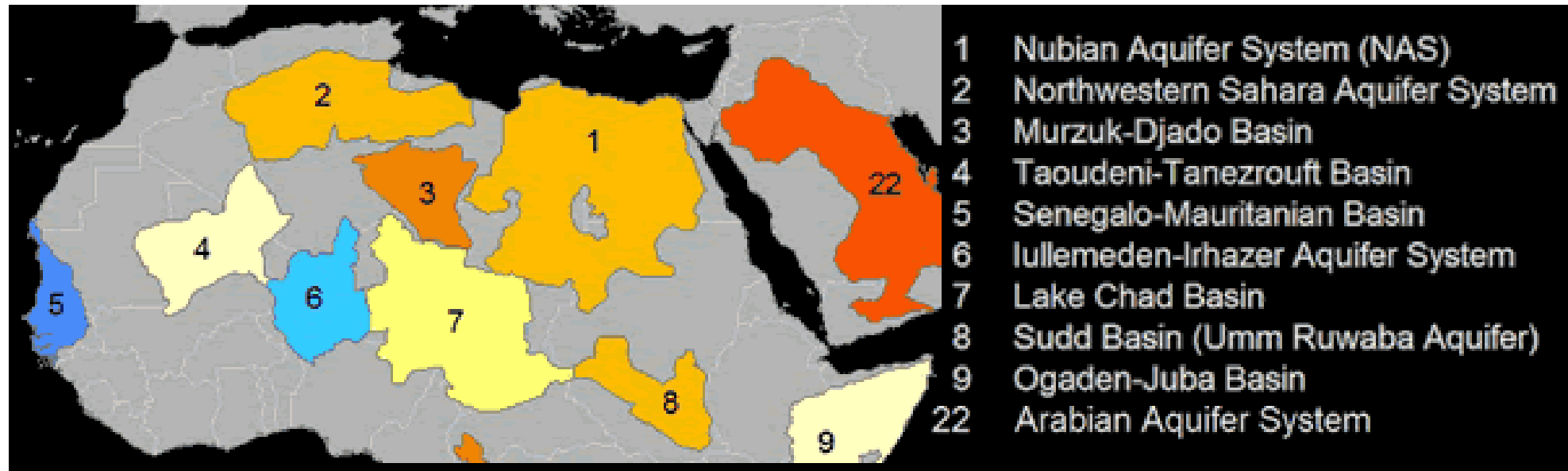
- Zout: 12,5 miljoen km³

- Zoet: 10,5 miljoen km³

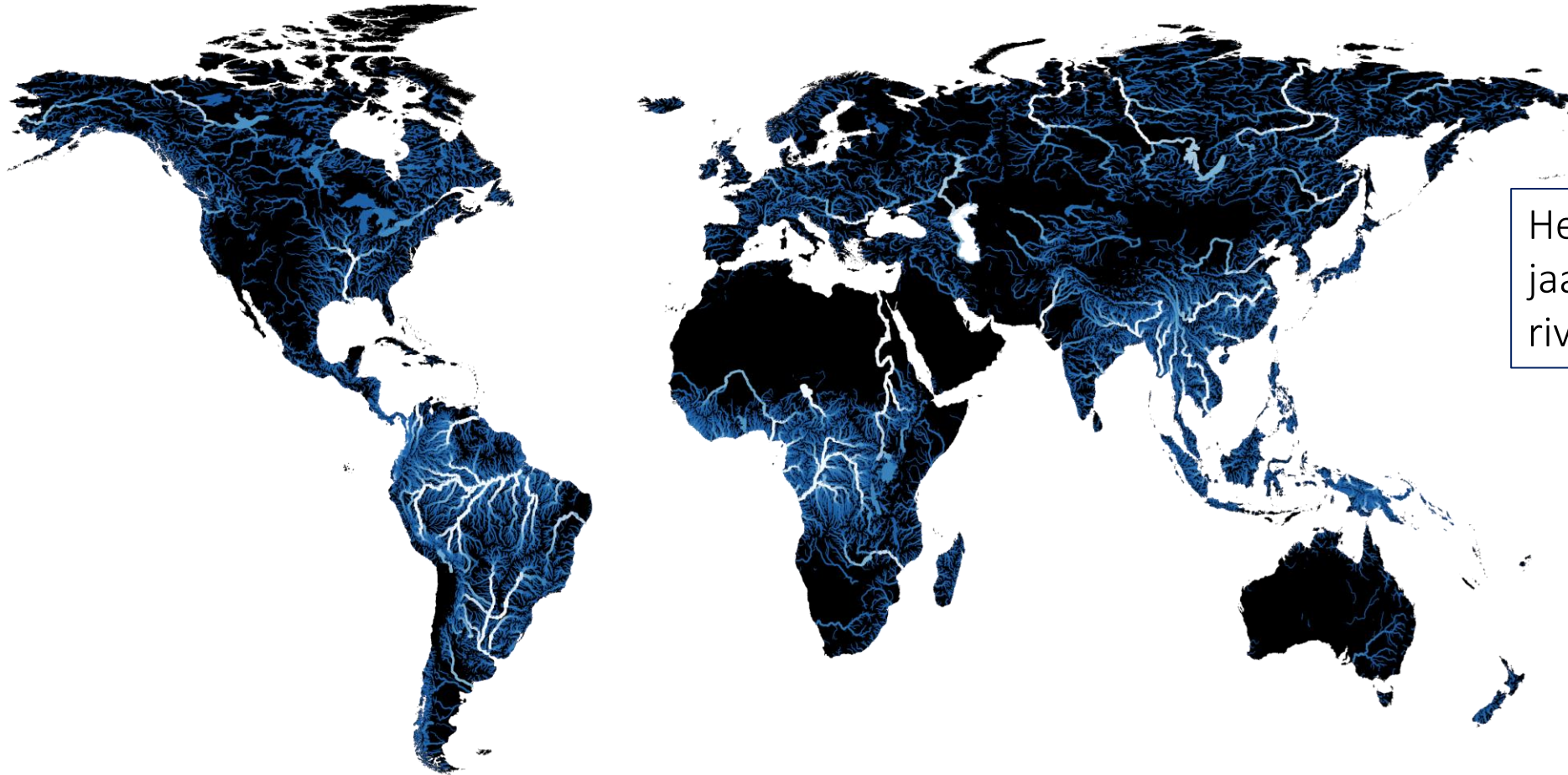
Oppervlaktewater: 0,09 miljoen km³

Dit is water op de bank! Maar deze tegoeden zijn bevroren!

Niet-hernieuwbaar grondwater

Belangrijk is echter *hernieuwbaar* water

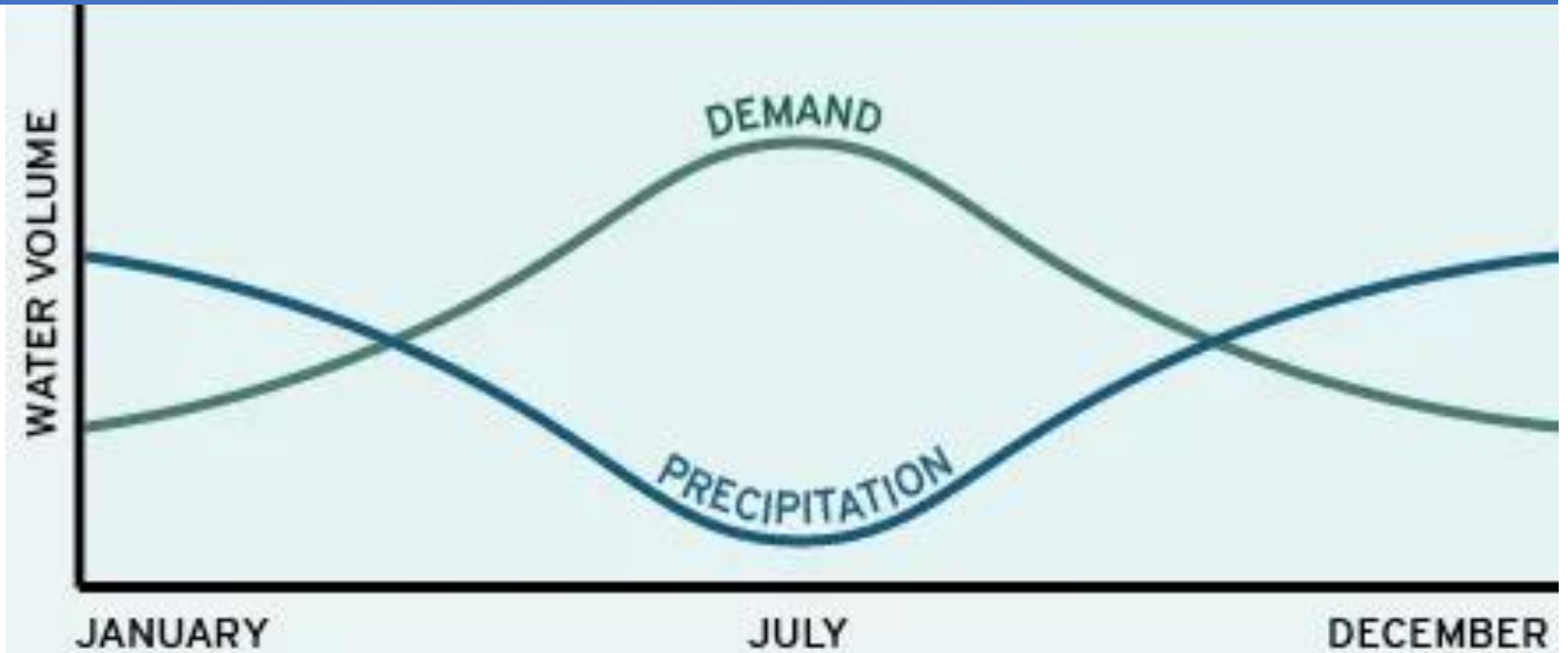
Het water dat
jaarlijks door de
rivieren stroomt

Wat krijgen we er elk jaar bij? Het jaarlijkse inkomen!

45000 km³ per jaar?
20 x de waterbehoefte

Hernieuwbaar water is ongelijk verdeeld over de wereld

Vraag naar en beschikbaarheid van water ongelijk verdeeld over het jaar

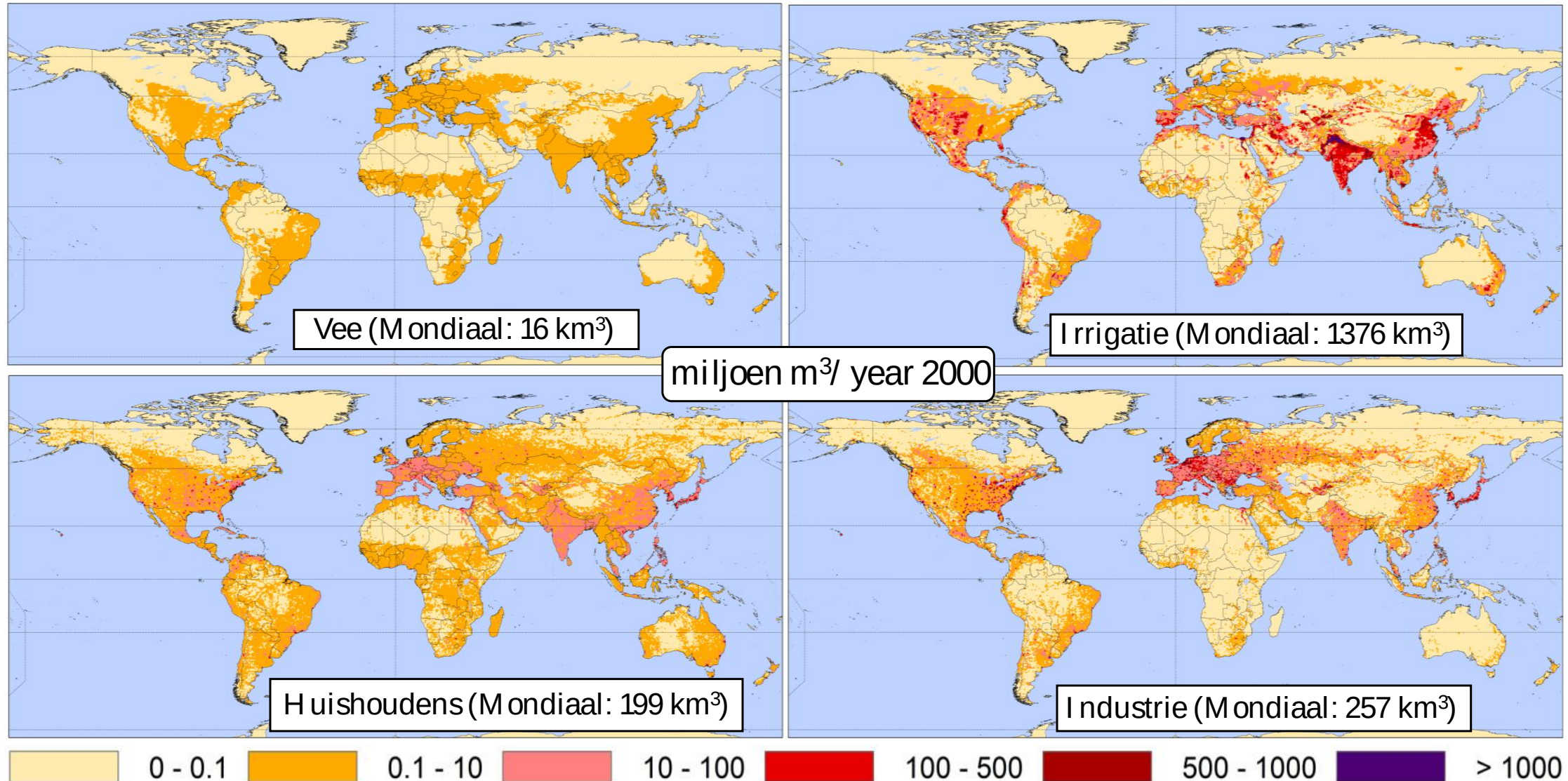

Het mondiale watergebruik (rond jaar 2000)

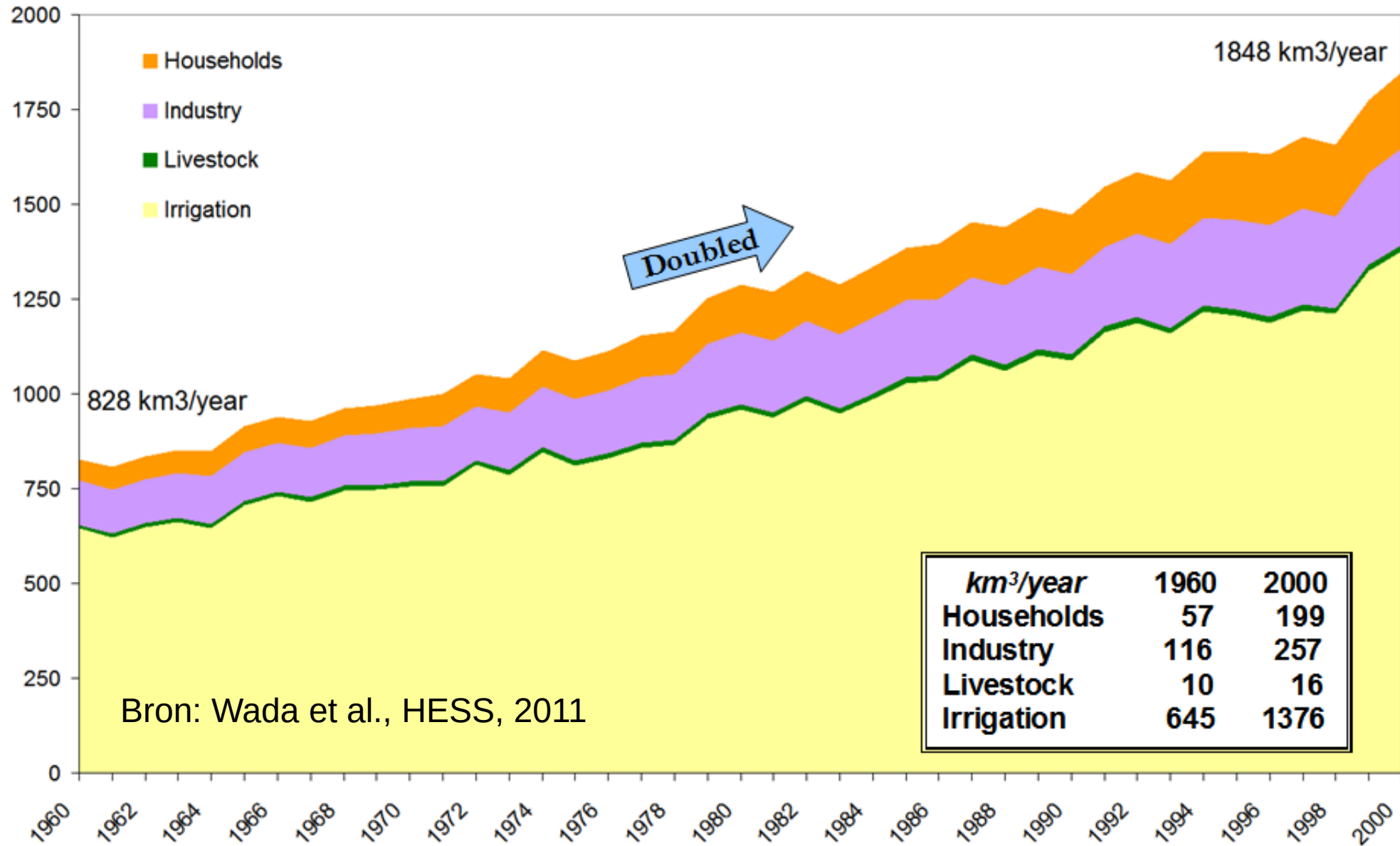
IJsselmeer
= 3.7 km³.

Bron: Wada et al., HESS, 2011

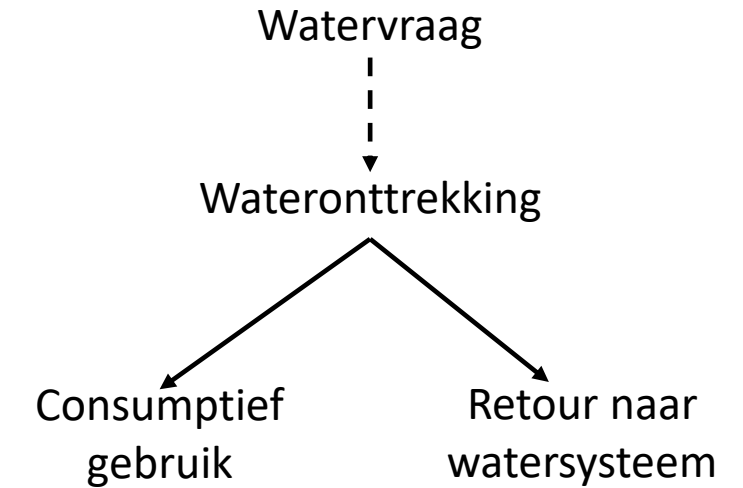
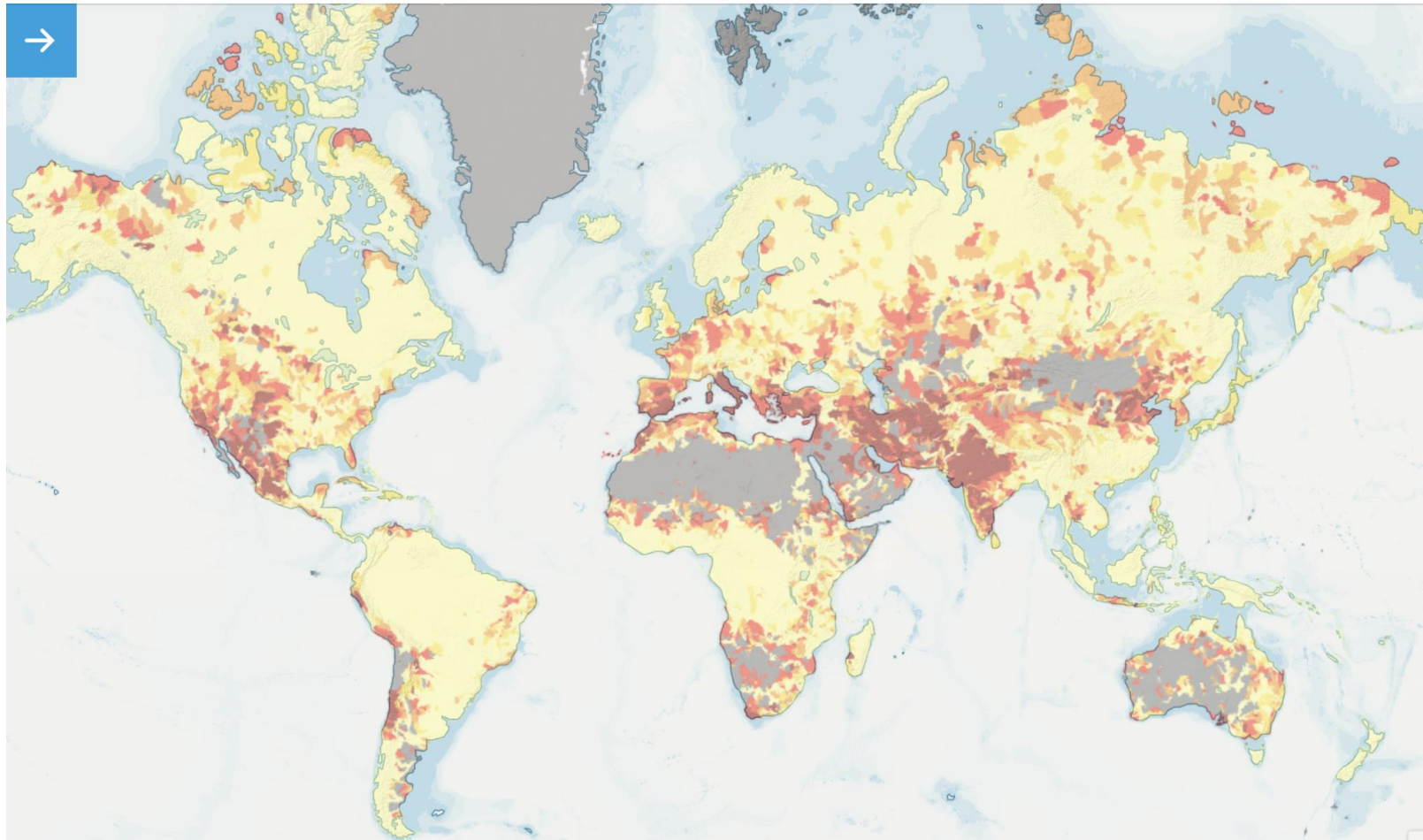
Toename van het mondiale watergebruik

Waterschaarste-index: Watervraag/waterbeschikbaarheid

 AQUEDUCT BETA WATER RISK ATLAS

[TOOLS](#) [BLOG](#) [PUBLICATIONS](#)

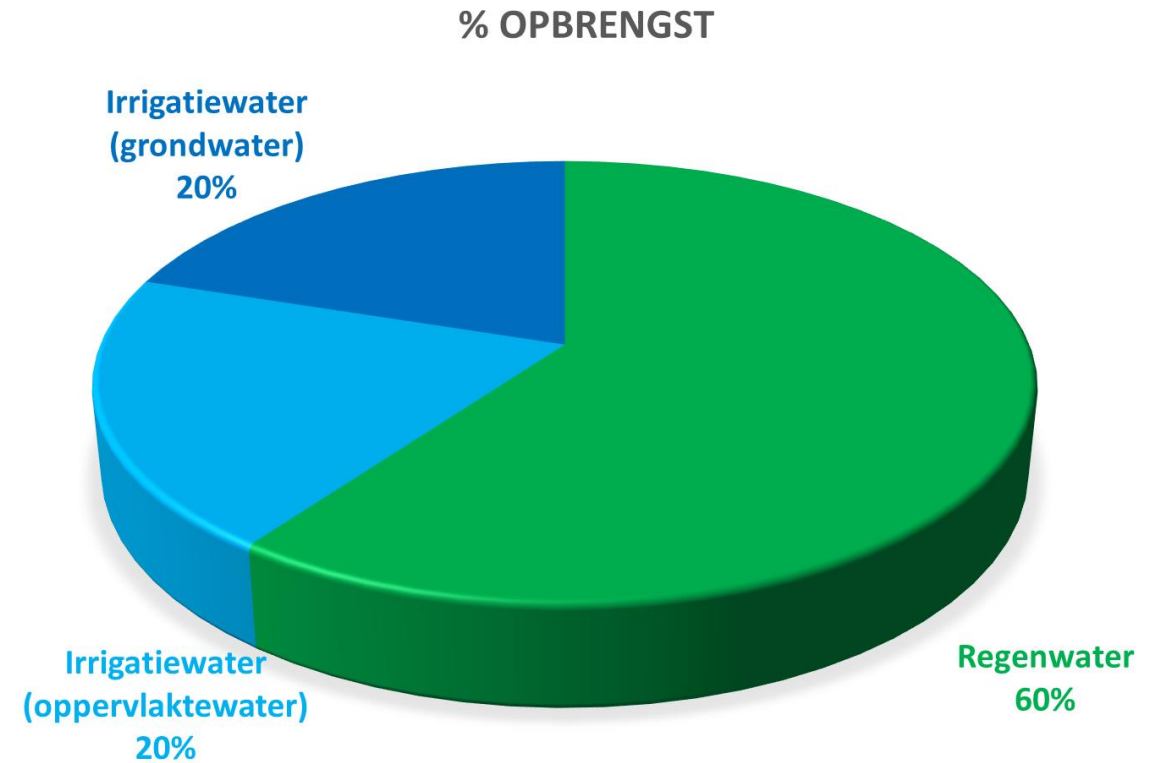
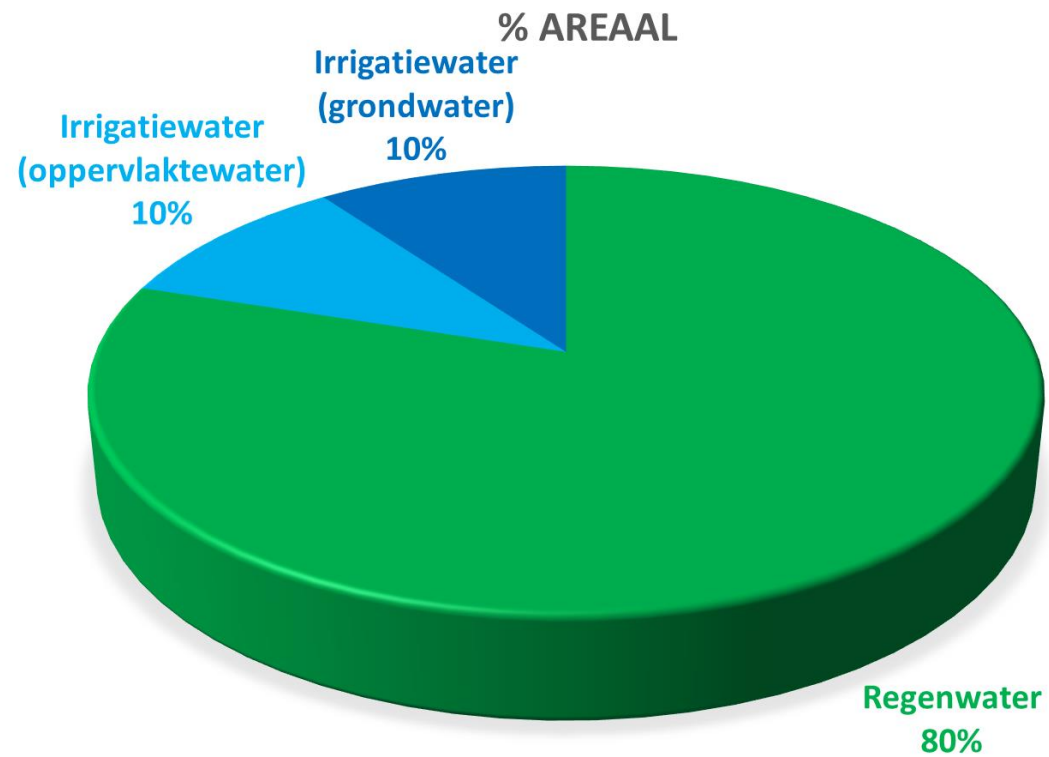
Water Stress

Low	Low-medium	Medium-high	High	Extremely high
(<10%)	(10-20%)	(20-40%)	(40-80%)	(>80%)

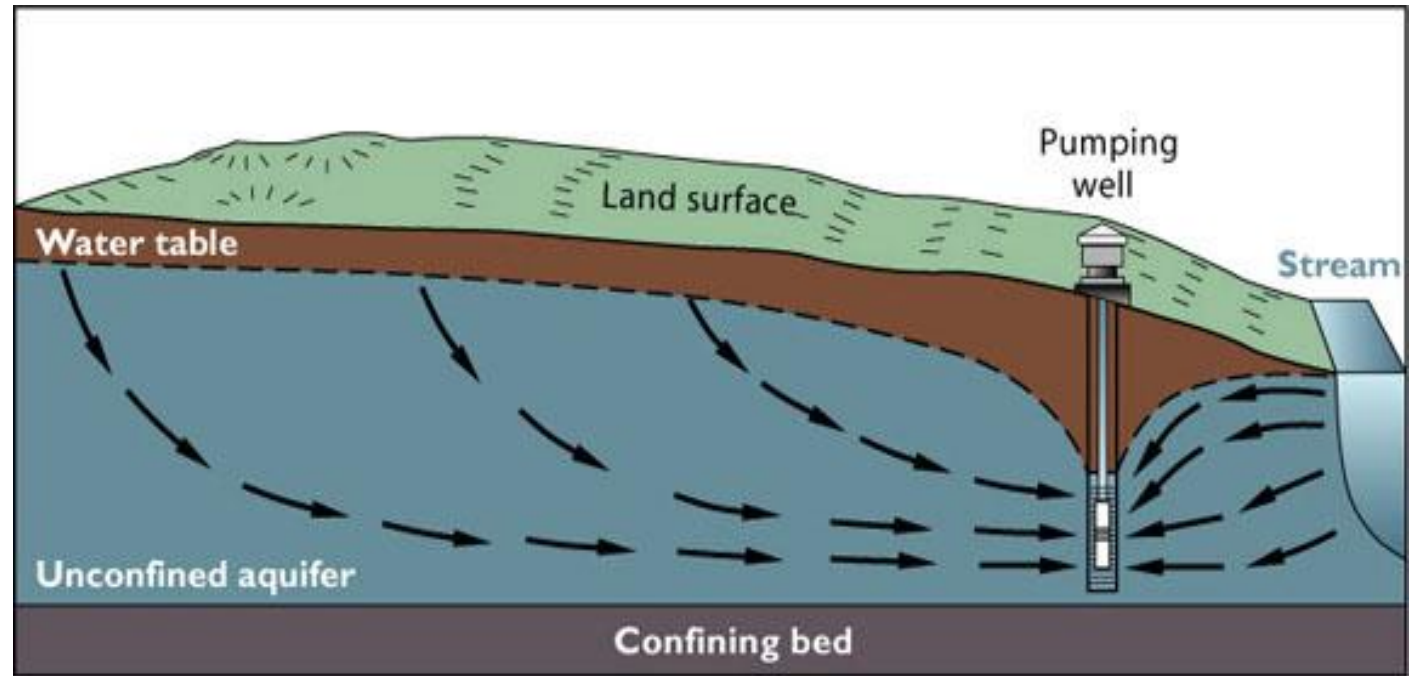
 Arid and low water use

 No data

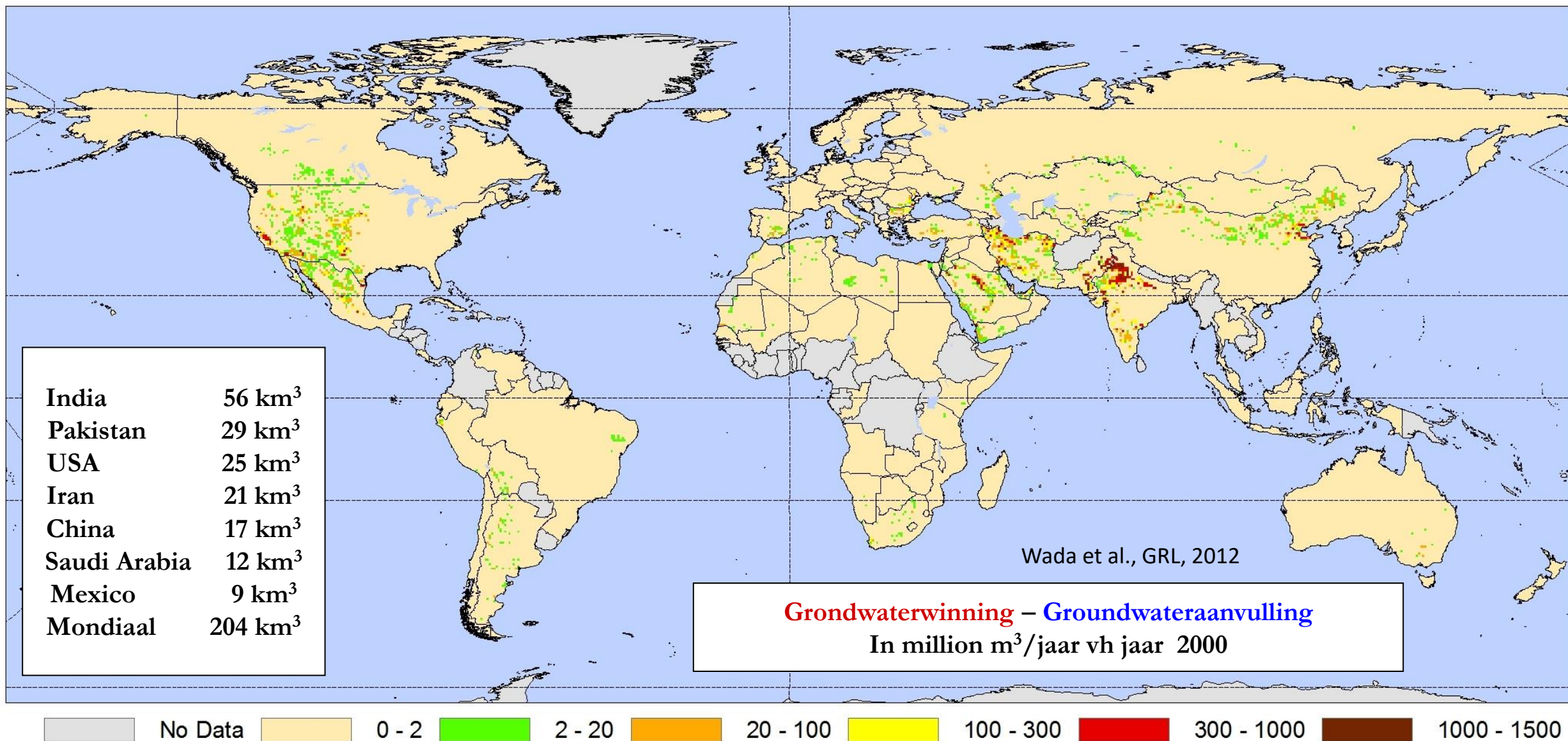
Bronnen van water voor voedsel

Grondwaterwinning

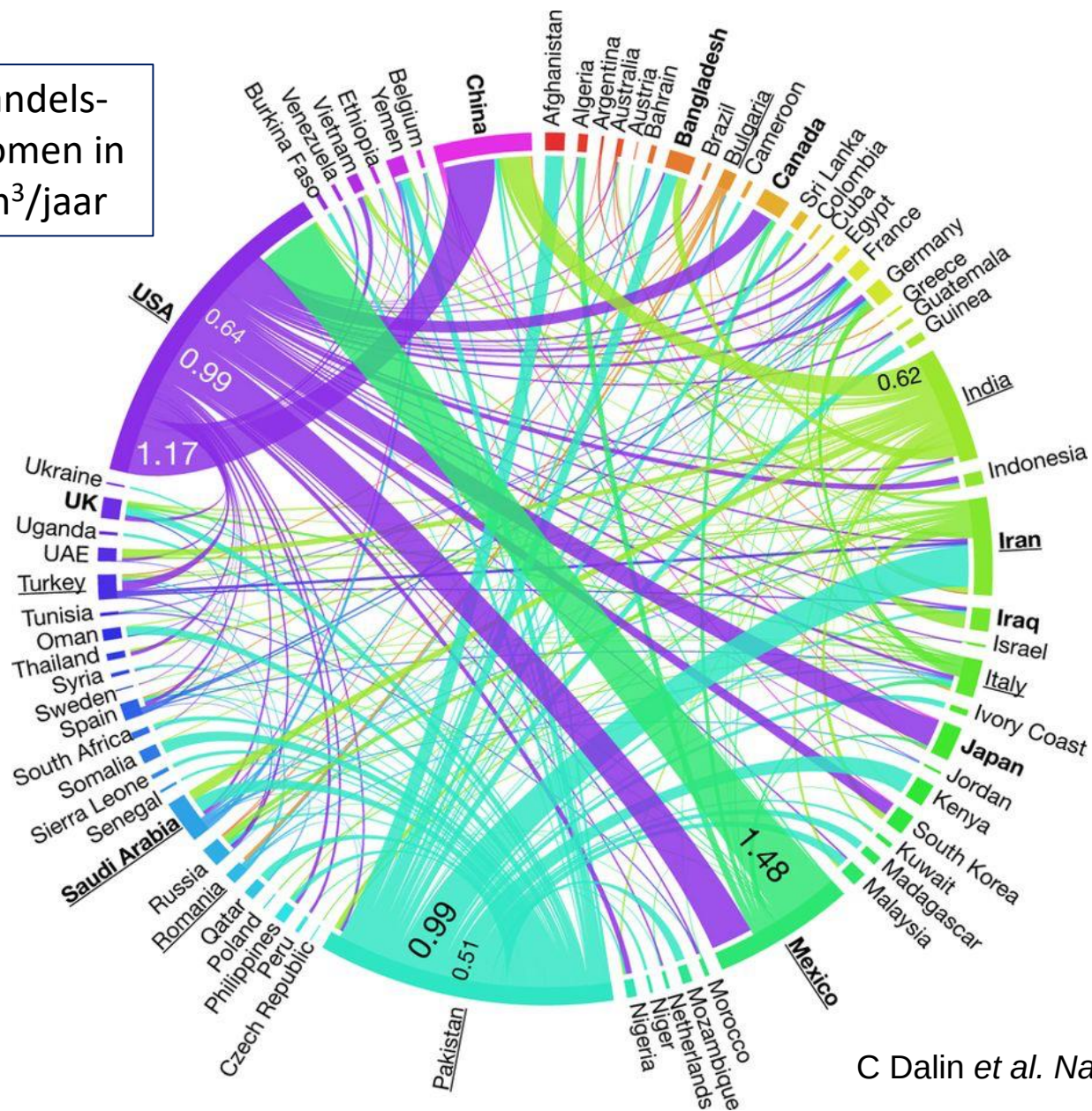

Grondwateruitputting

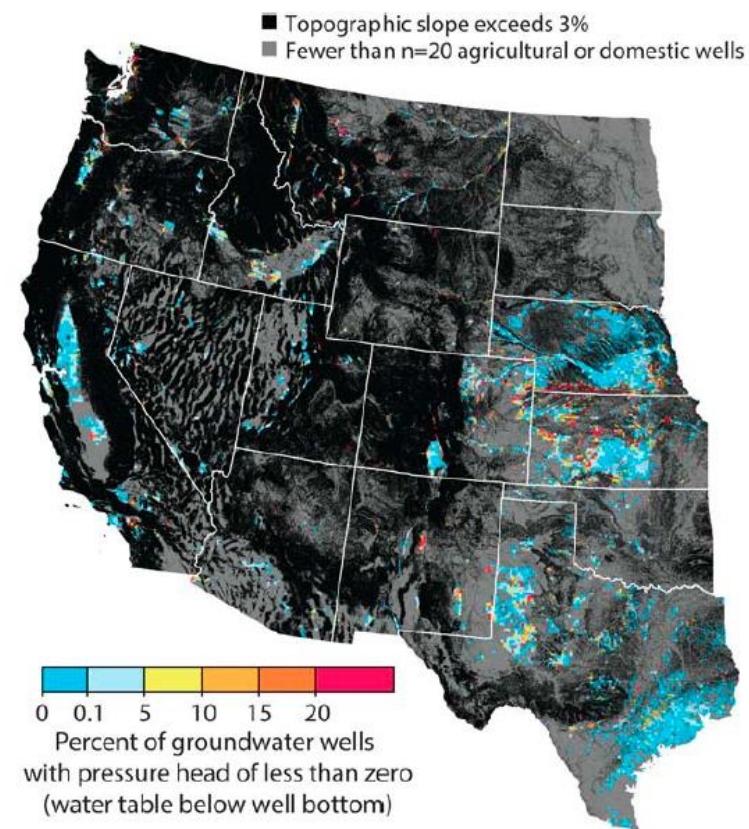

Gevolgen van grondwateruitputting

Handels-
stromen in
 km^3/jaar

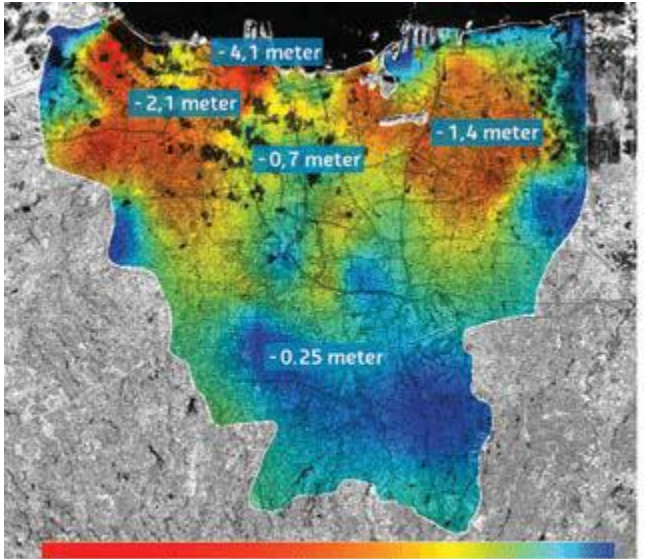
Gevolgen voor
voedselprijzen
via handel!

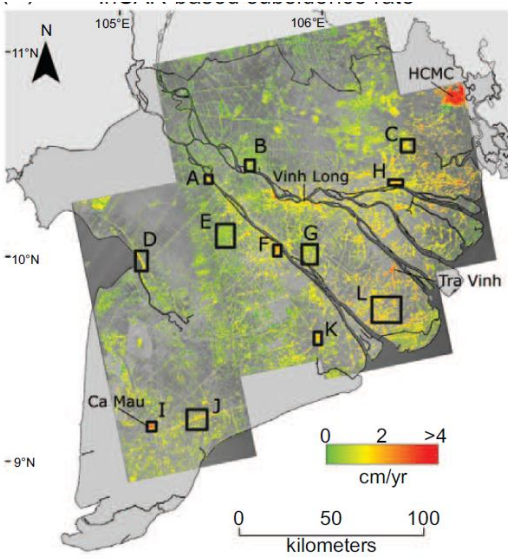
C Dalin et al. *Nature* **543**, 700–704 (2017)

Droge putten in de VS

Gevolgen van grondwateruitputting

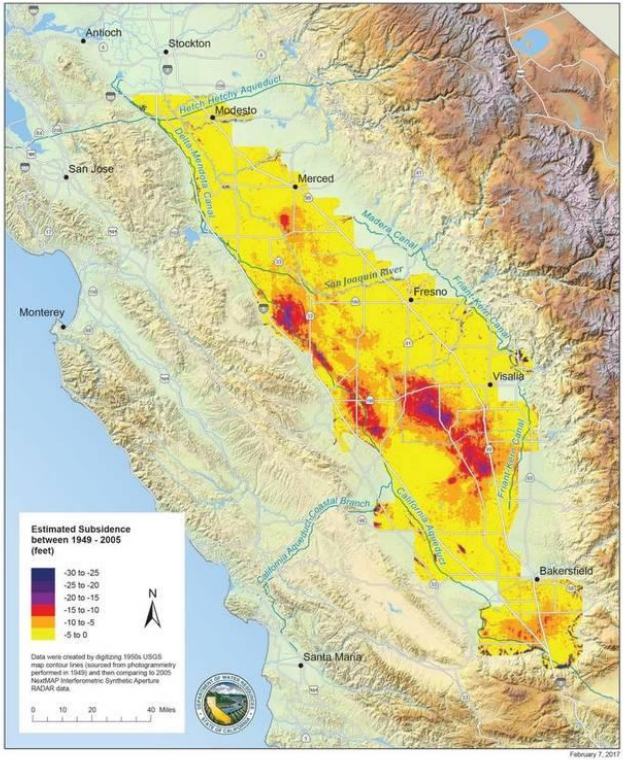
Jakarta

Mekong Delta

Estimated Subsidence in the San Joaquin Valley between 1949 – 2005

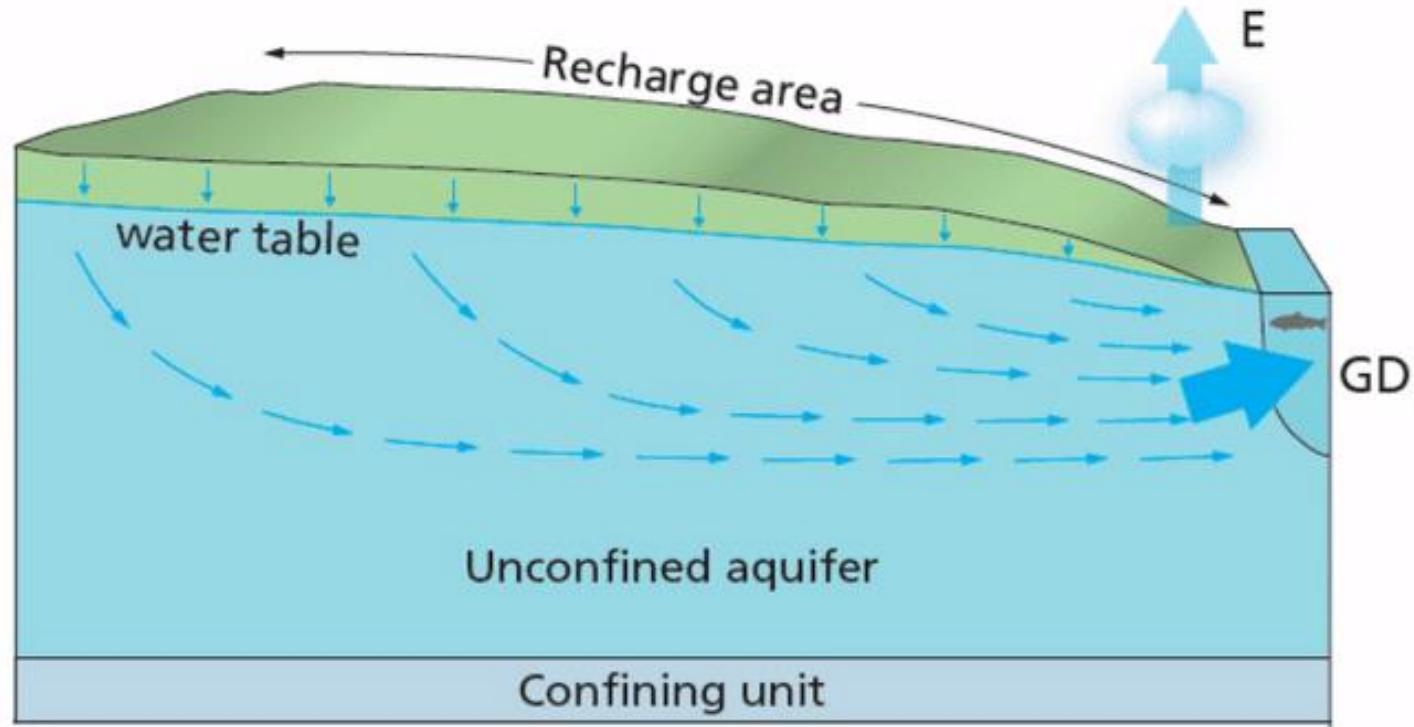

Central valley (CA)

Bodemdaling

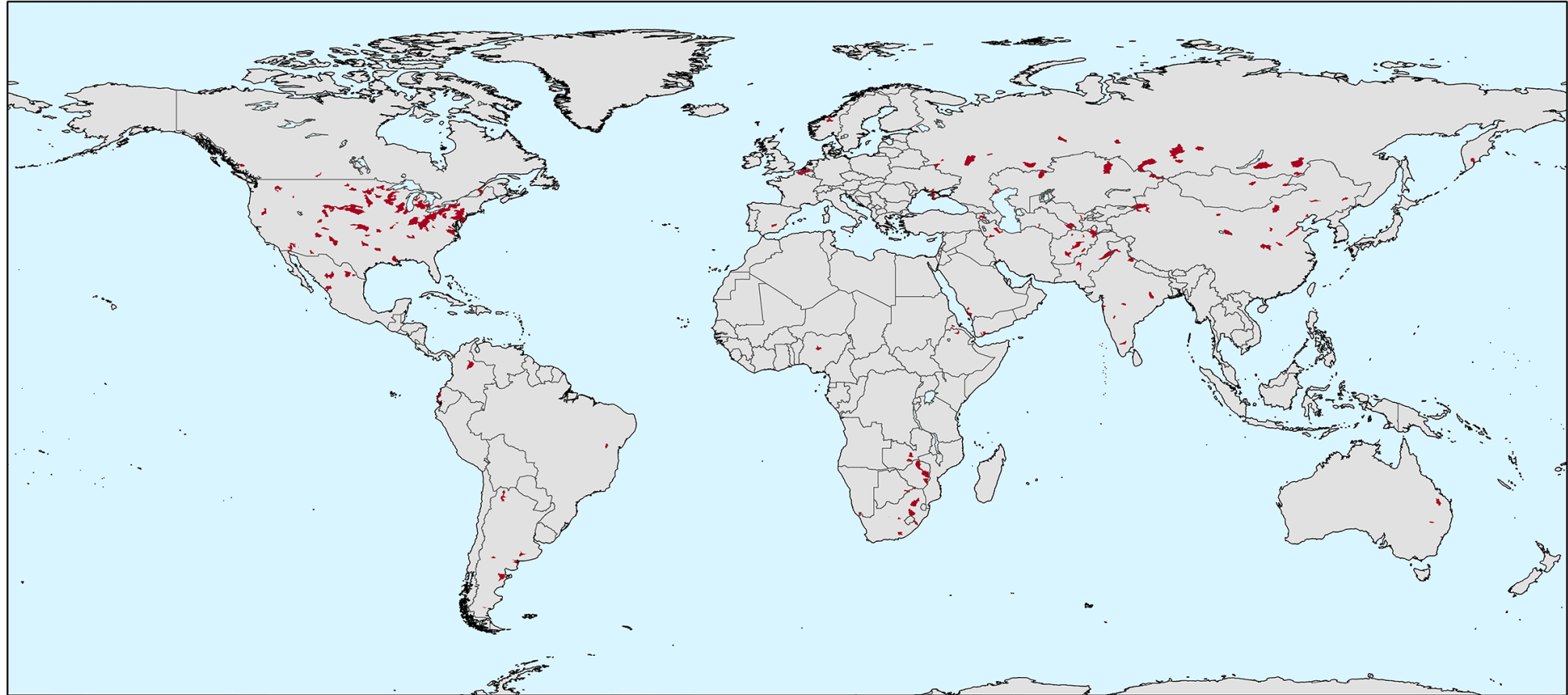
Gevolgen van grondwateruitputting

Negatieve effecten op afvoer en waterstanden rivieren – effect op ecosystemen

Gevolgen van grondwateruitputting

Jaar waarin een kritische grens lage afvoer is/wordt bereikt door grondwateronttrekking

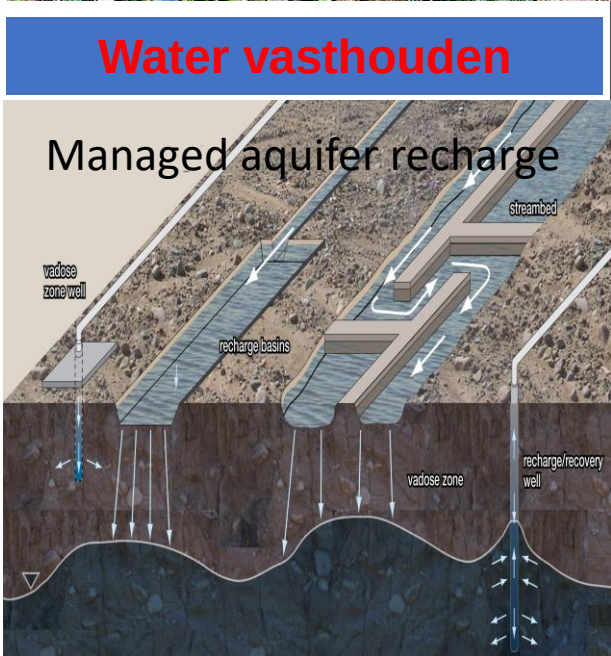
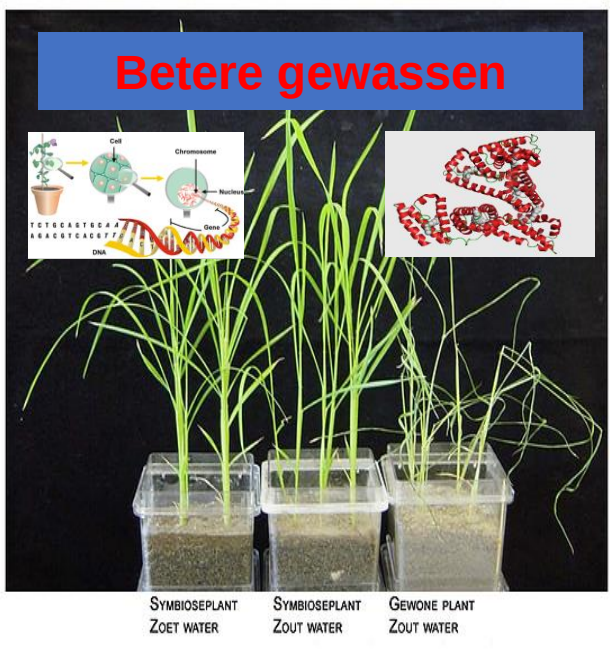
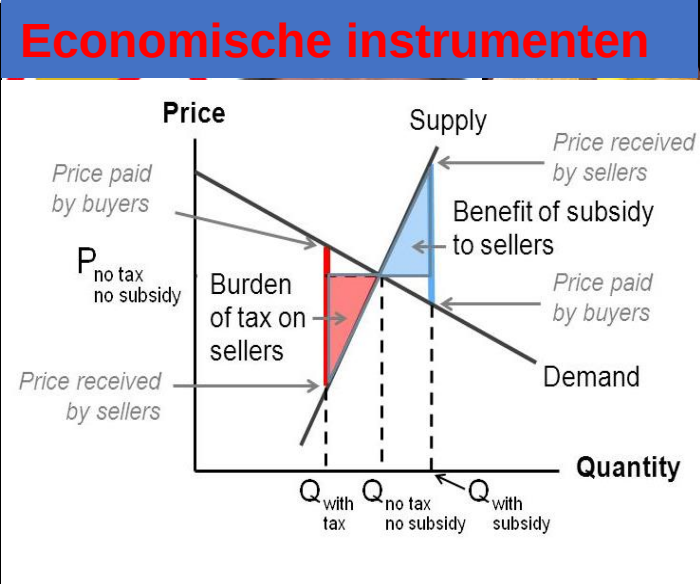

First year environmental limit is reached

1970

Kunnen we er wat aan doen?

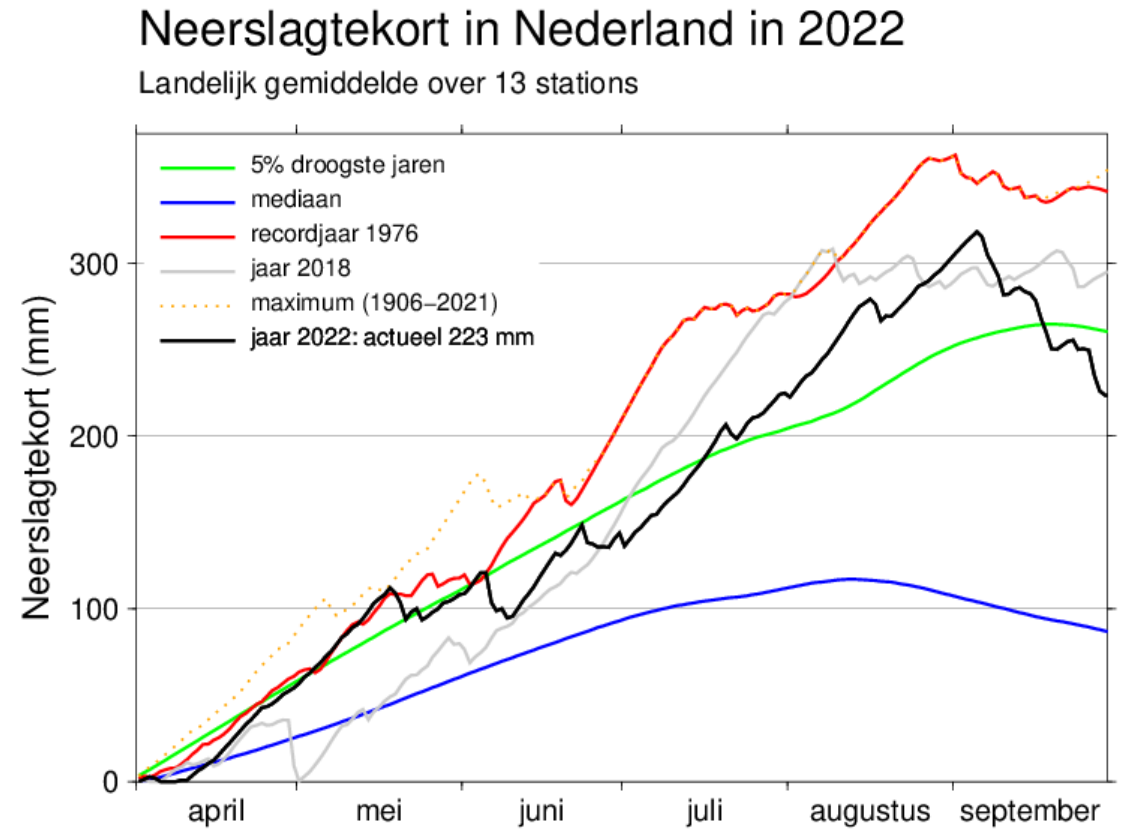
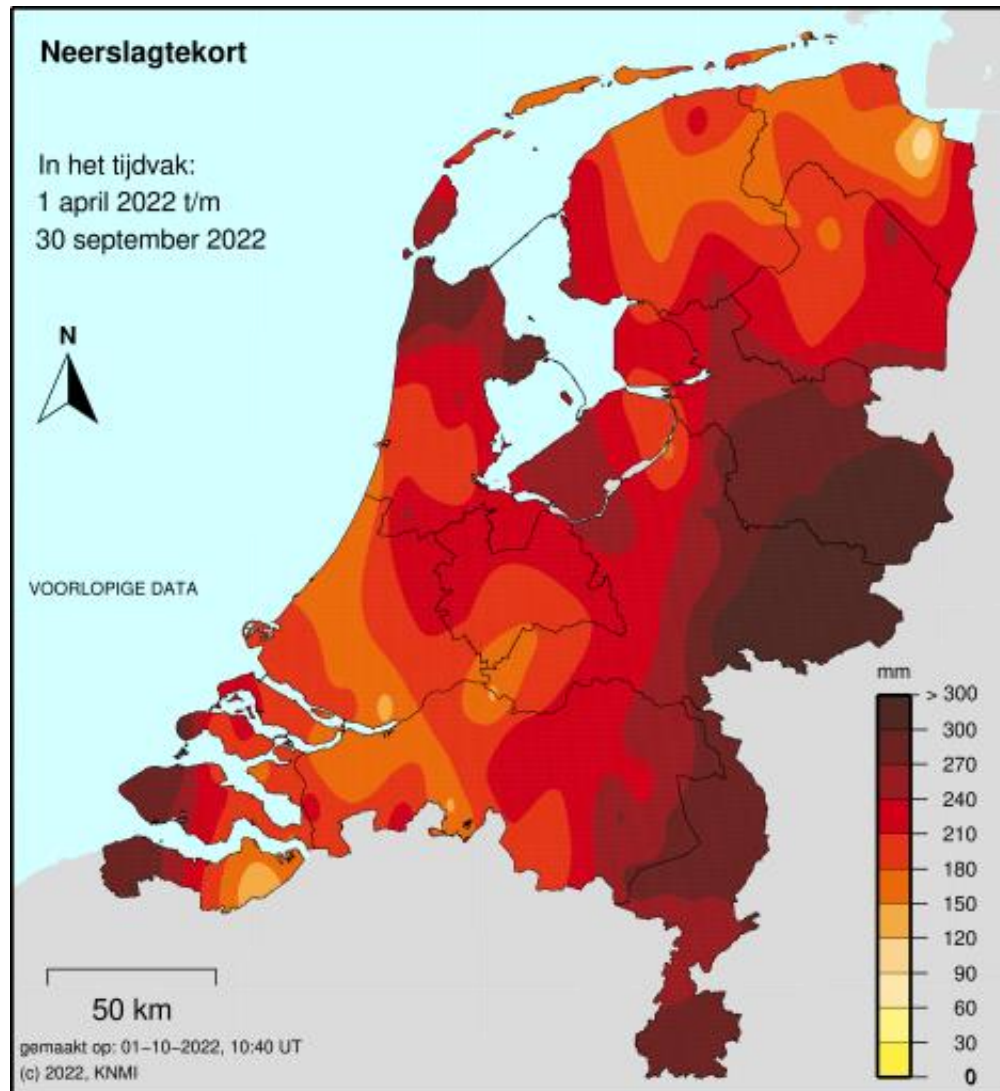
Droogte in Nederland

Droogte: veel minder neerslag dan gemiddeld voor de tijd van het jaar

Waterschaarste: minder water dan gevraagd door een bepaalde sector

Droogtejournaal KNMI: voortschreidend neerslagtekort

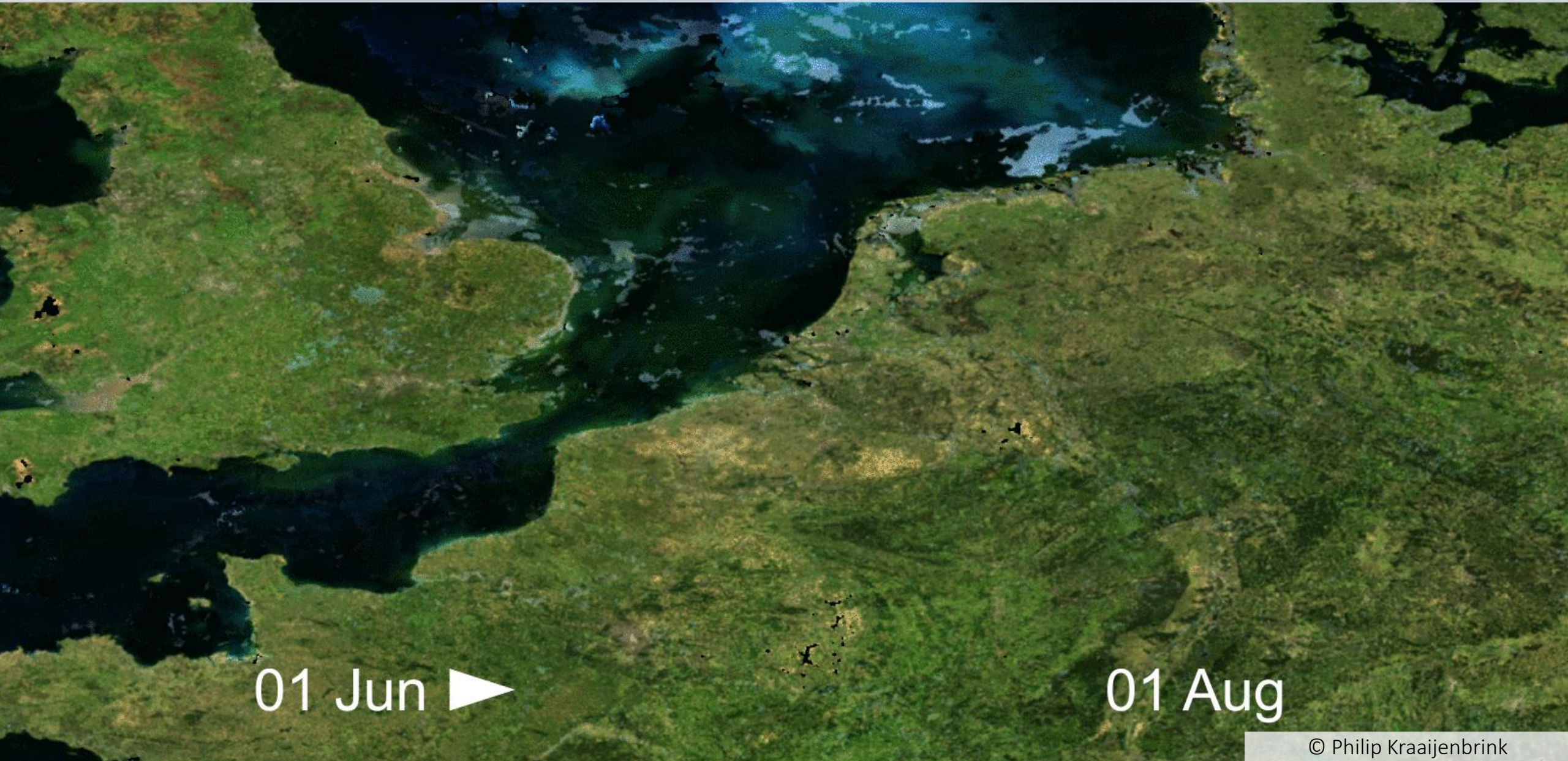
(c) KNMI, bijgewerkt 2022-10-19, 15:35 UT

Droogtetypes

- Neerslagdroogte
- Bodemvochtdroogte
(landbouwkundige droogte)
- Hydrologische droogte
(incl. grondwaterdroogte)

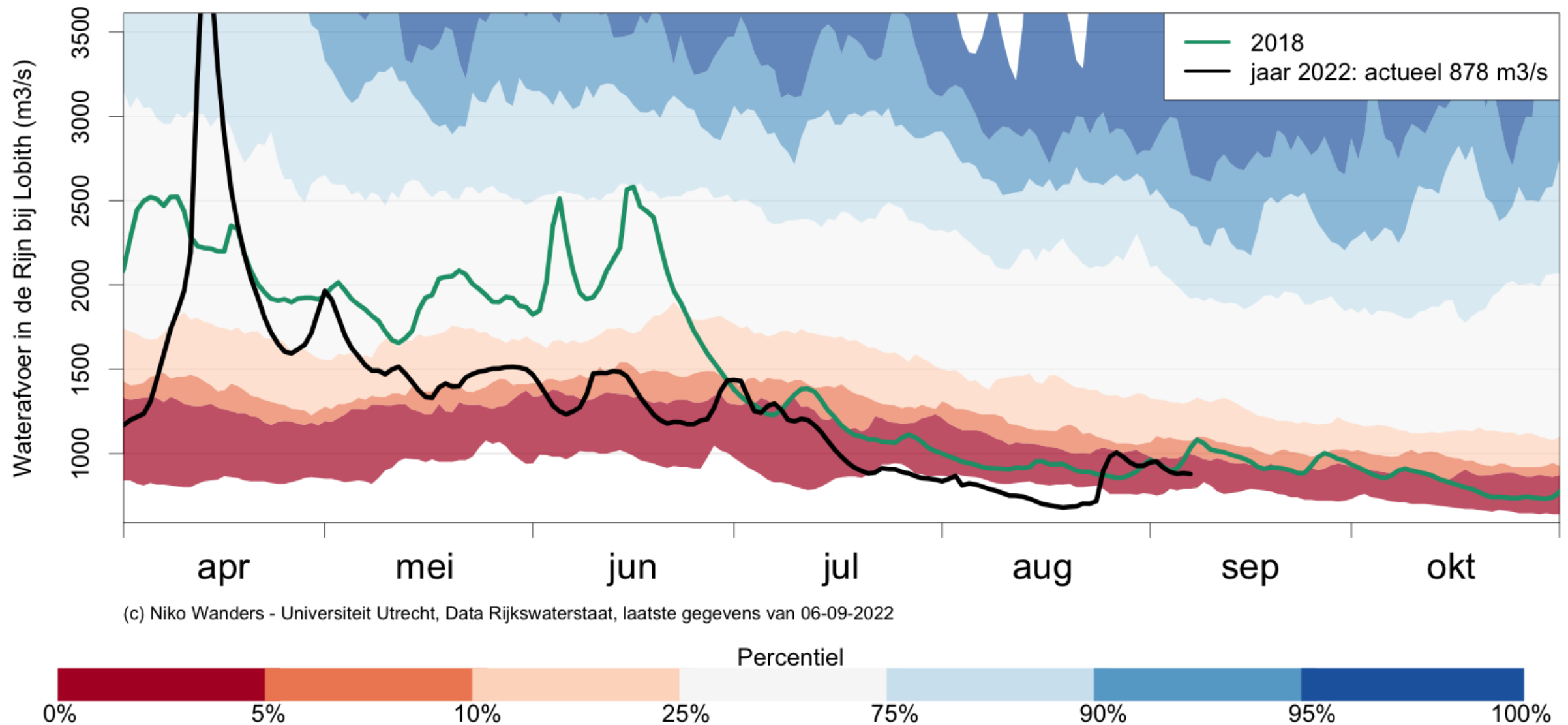
2018 landbouwkundige droogte via satelliet

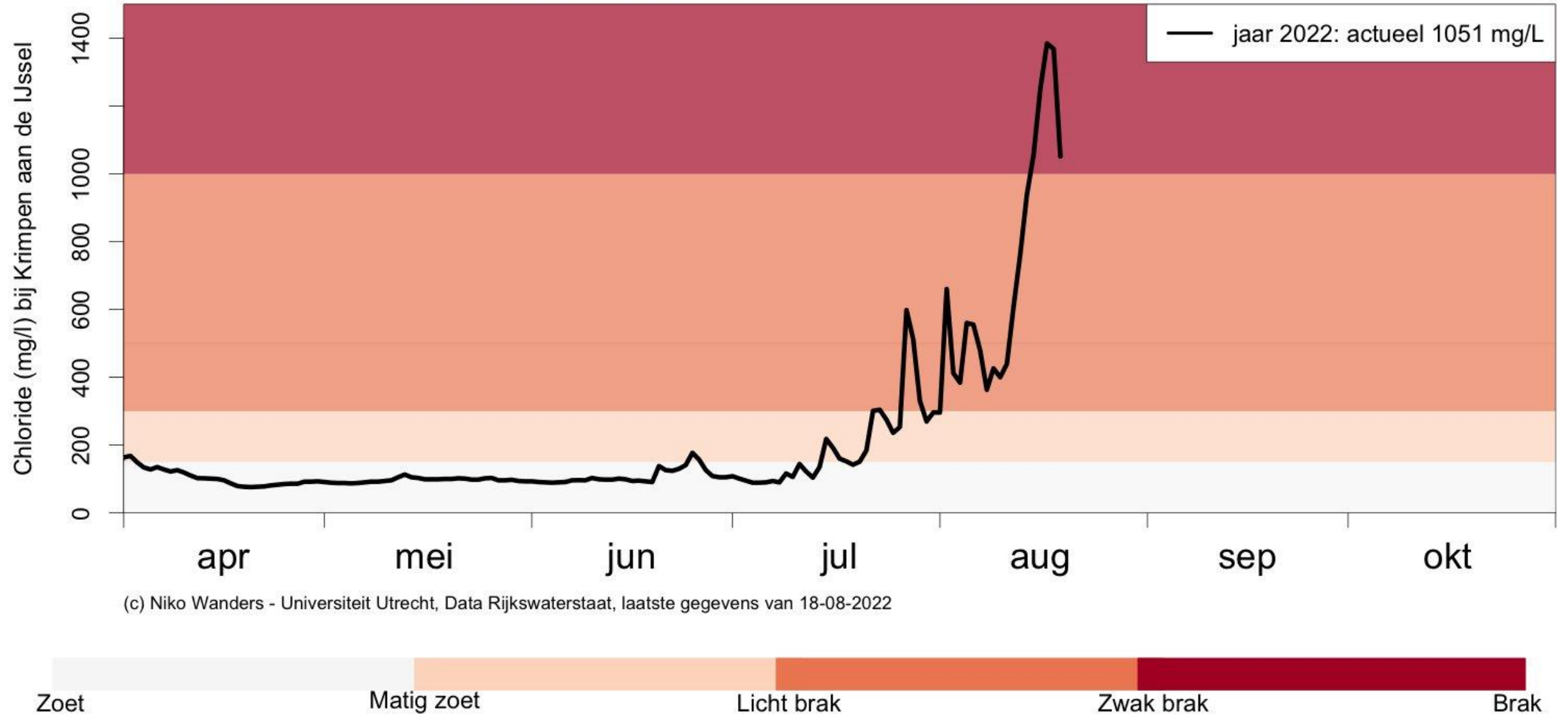
01 Jun ►

01 Aug

Hydrologische droogte 2018 en 2022

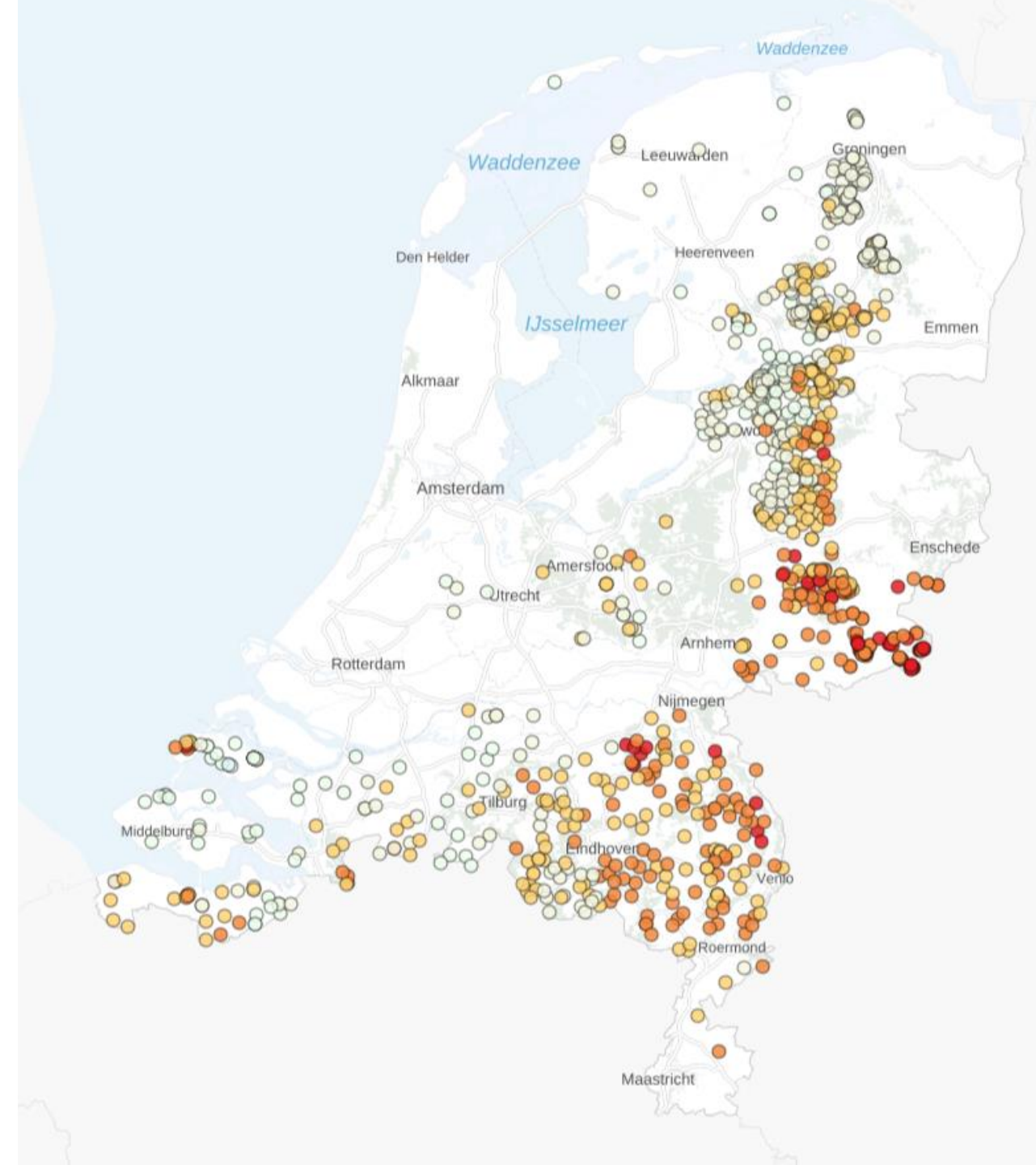
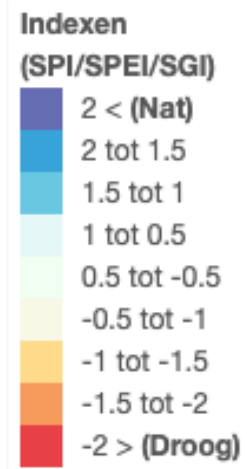
Hydrologische droogte 2022 en zoutindringing

Grondwaterdroogte 2022

Geraadpleegd op 27 November 2022

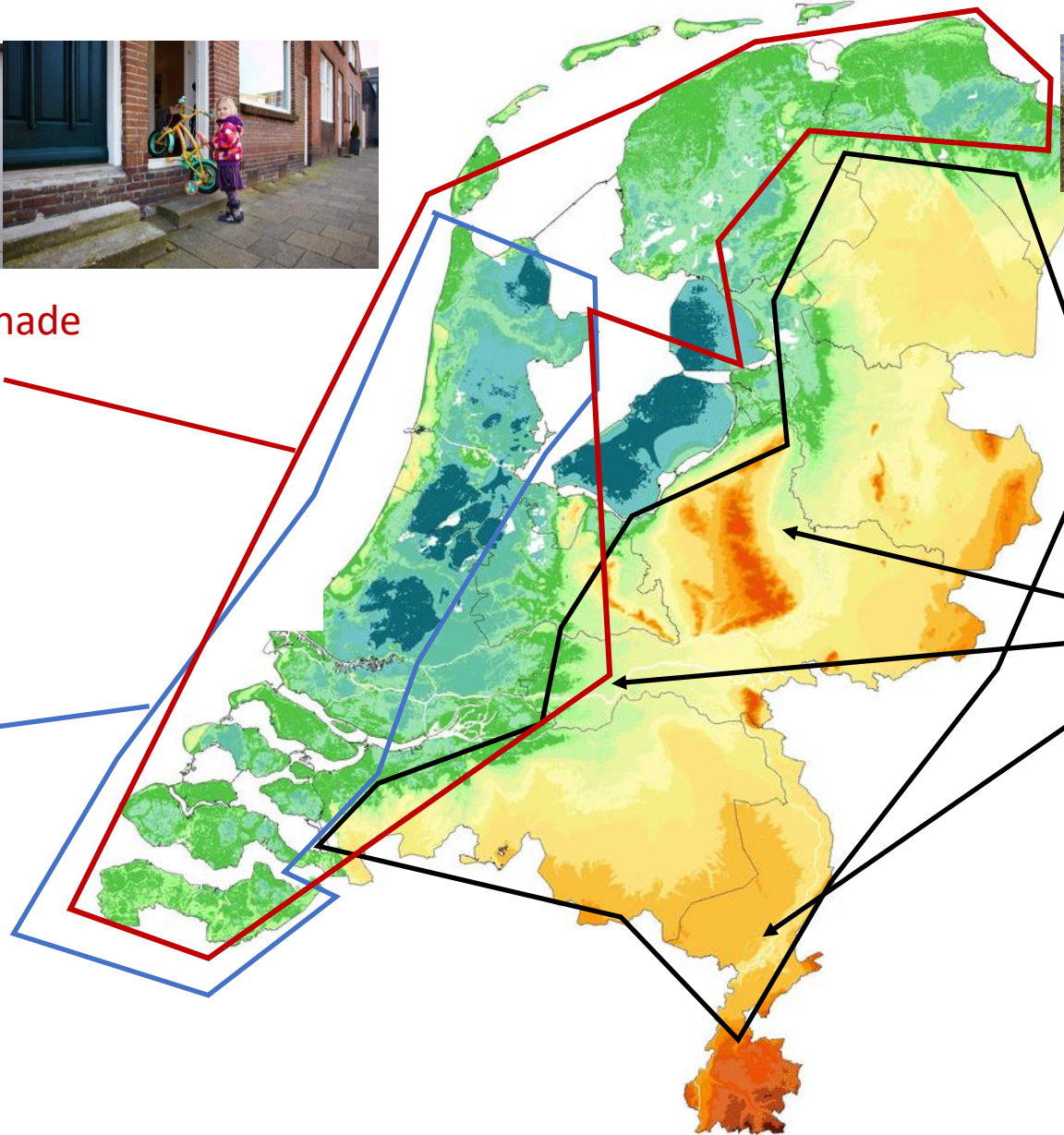
Effecten droogte in Nederland

- Bodemdaling en schade aan gebouwen

- Verzilting grondwater en oppervlaktewater
- Schade aan gewassen

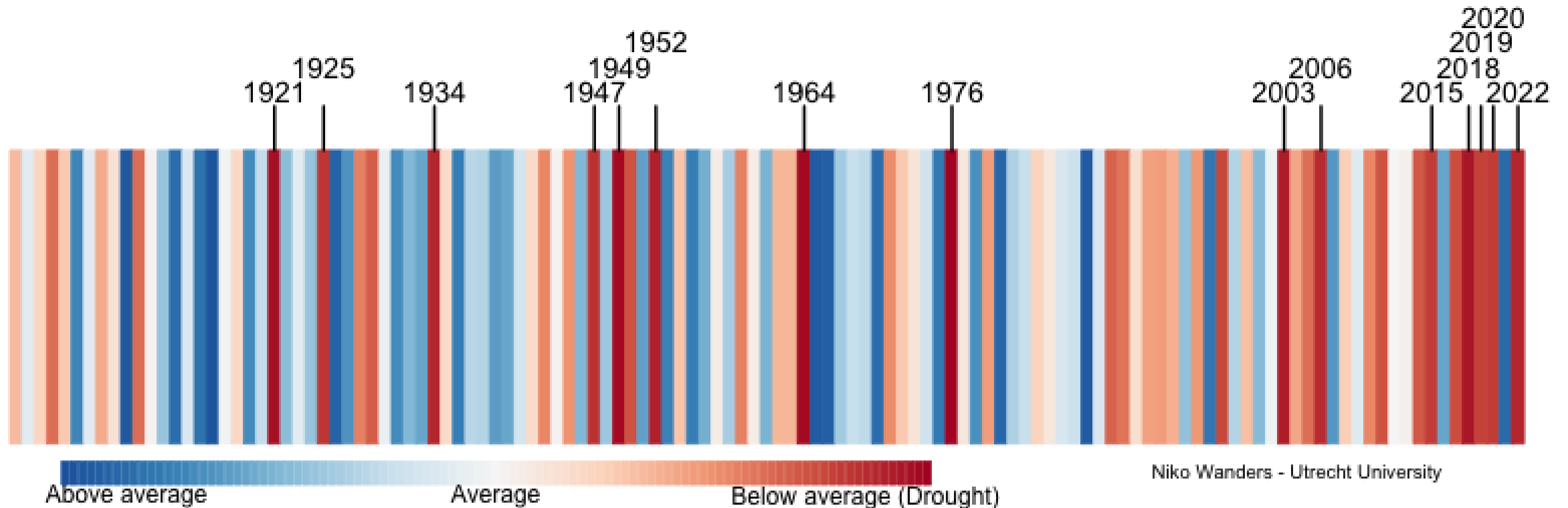
- Verminderde gewasopbrengst
- Schade aan natuur

Bevaarbaarheid rivieren

Komt droogte vaker voor?

Minimum discharge Rhine at Lobith in July
15 driest years on record since 1901 indicated with numbers

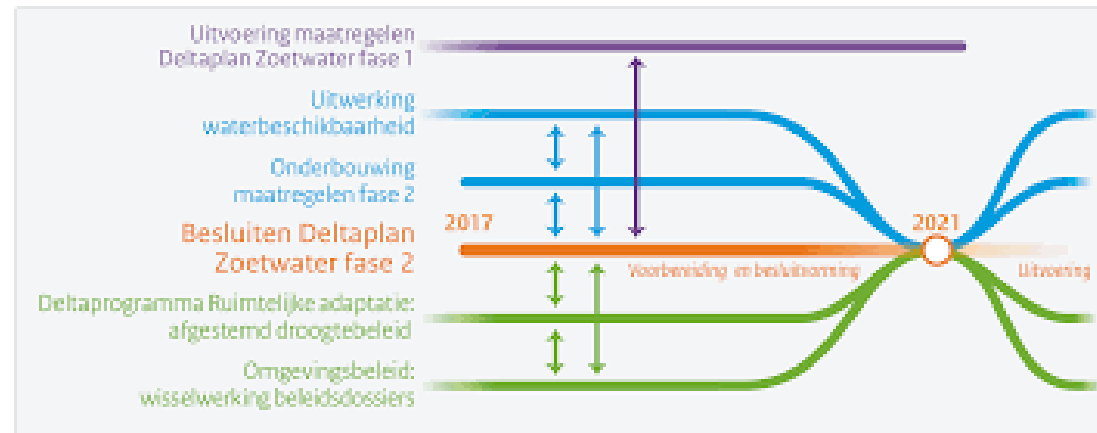

Niko Wanders - Utrecht University

7 van de 15 droogste jaren in de laatste 10 jaar, 5 in de laatste 7 jaar!

Water gebeurt er aan aanpassing?

- Deltaplan zoetwater (Deltacommissaris, Rijkswaterstaat)
- Plannen waterschappen
- Transdisciplinaire onderzoeksprojecten (kennisinstellingen, universiteiten, HBOs, provincies, waterschappen, natuur- en landbouworganisaties):
 - AquaConnect
 - COASTAR
 - Lumbricus
- Kabinet: zie kamerbrief Harbers: Water en Bodem Sturend (stikstof, waterkwaliteit, waterbeschikbaarheid)

Dank u wel!

www.globalhydrology.nl

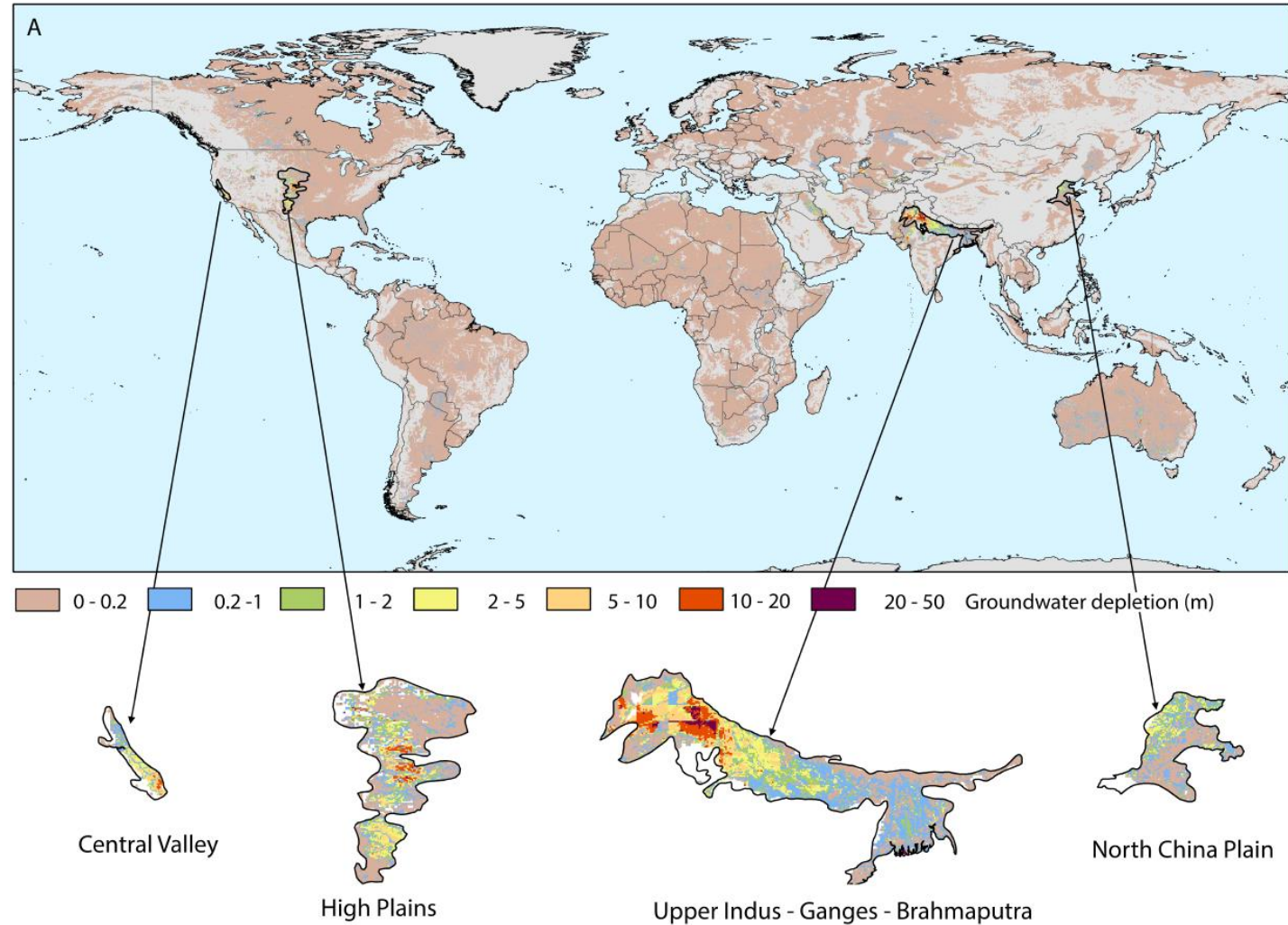

Utrecht University

✉ : m.f.p.bierkens@uu.nl

🐦 : @waterbier

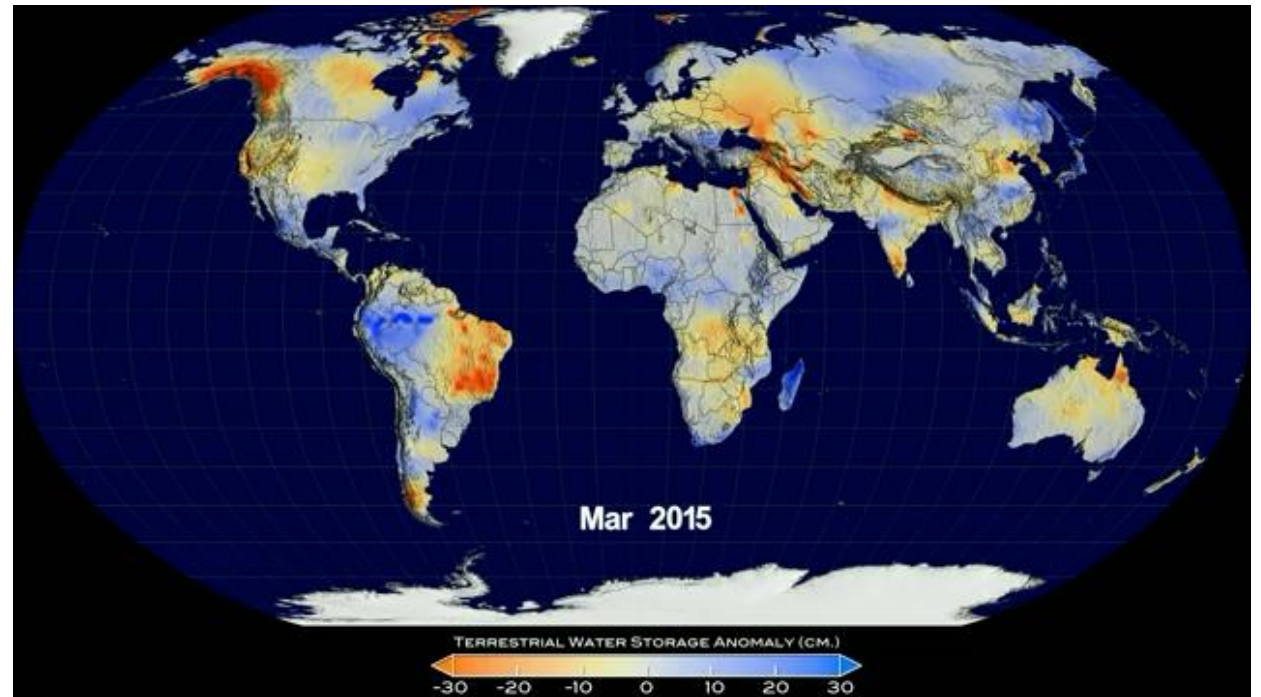
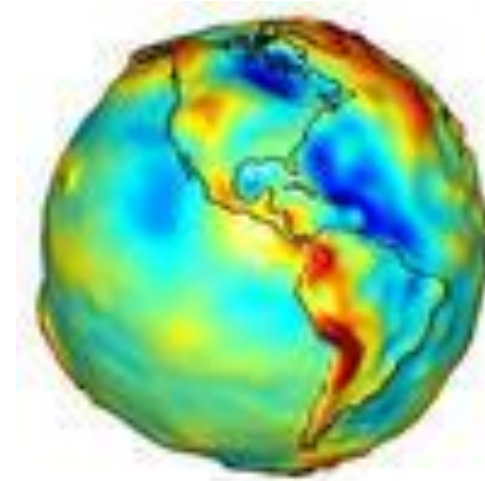

Kunnen we dat ook meten?

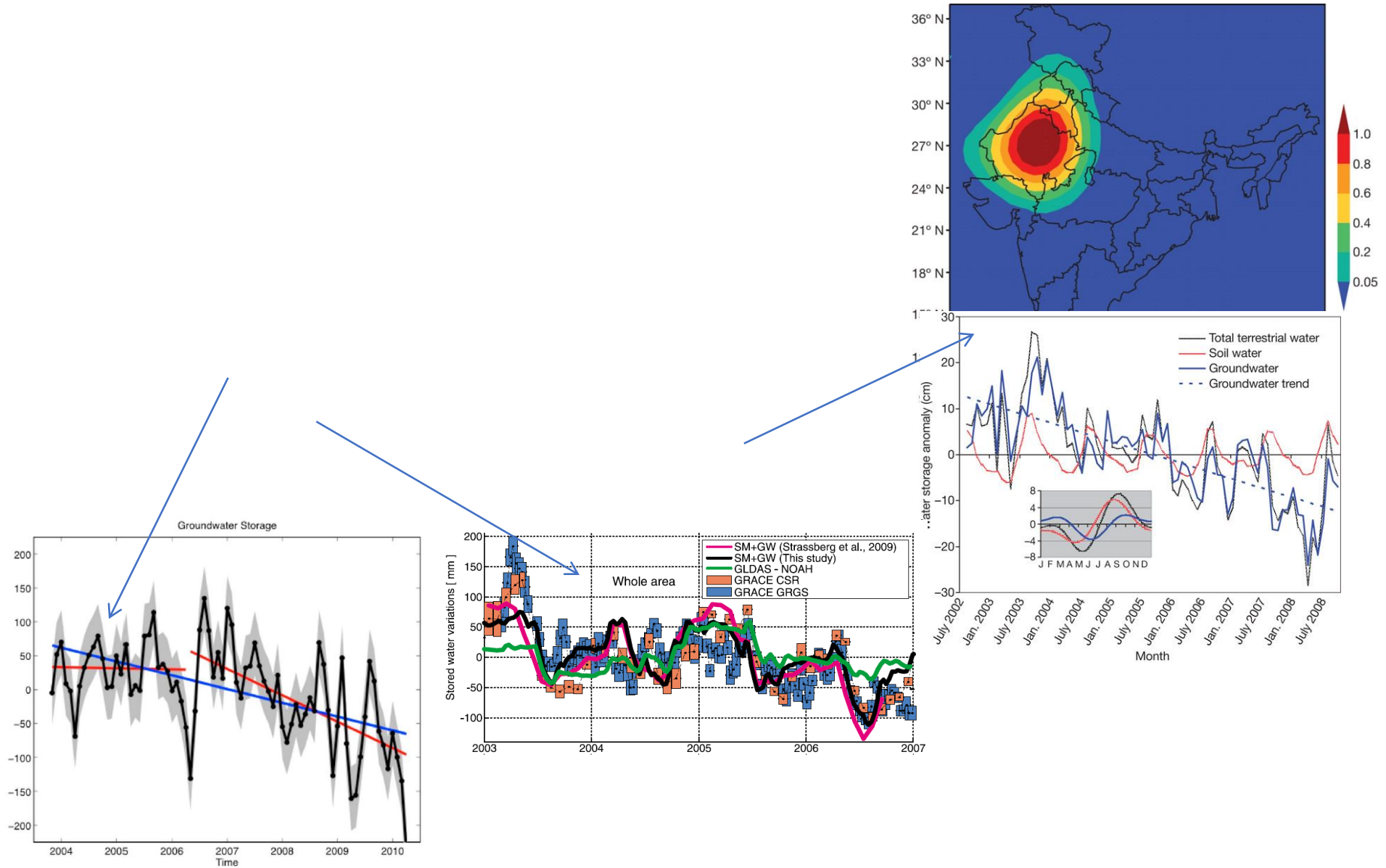

GRACE

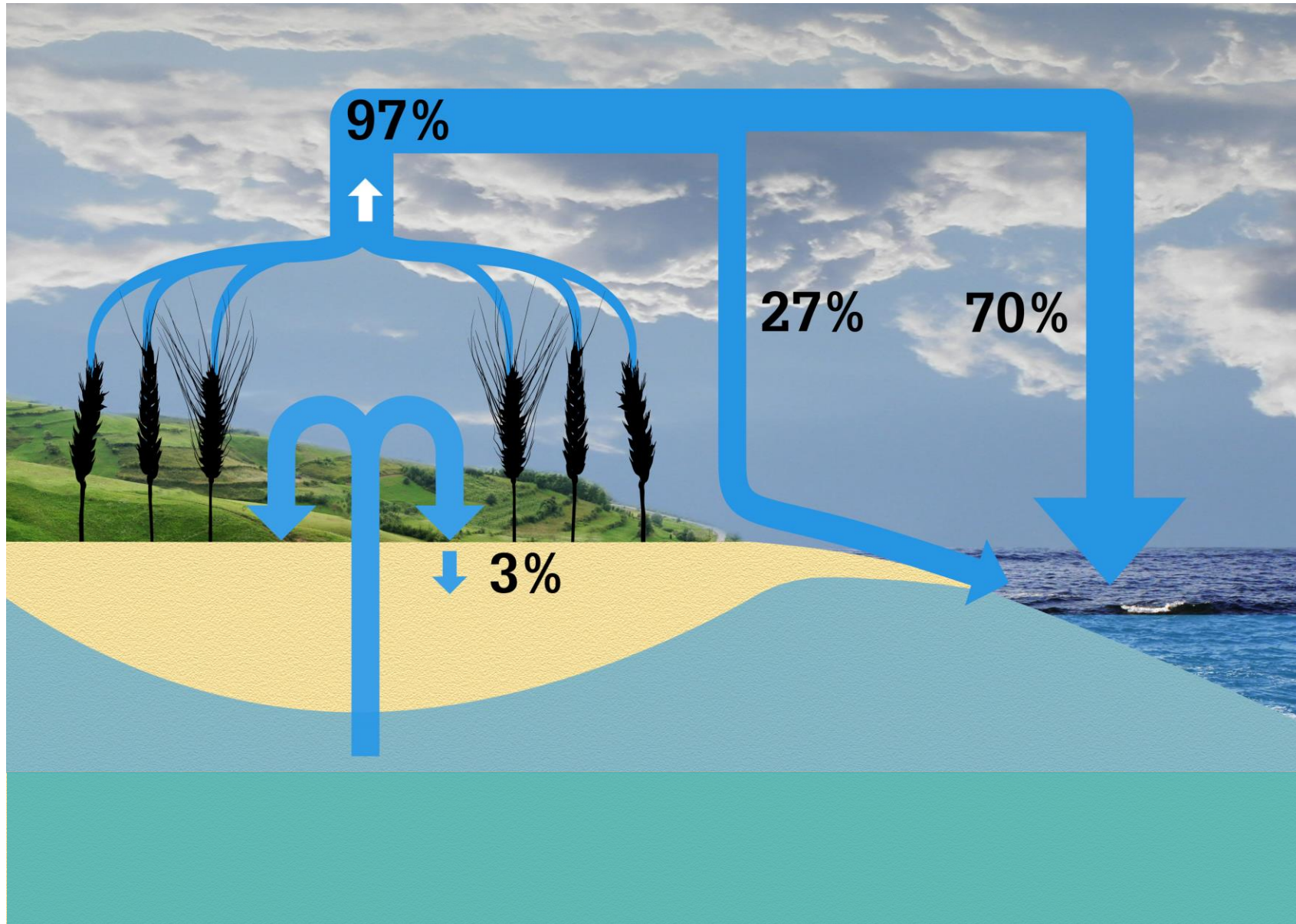
Ja uit de ruimte?

Meten van grondwaterverlies uit de ruimte!

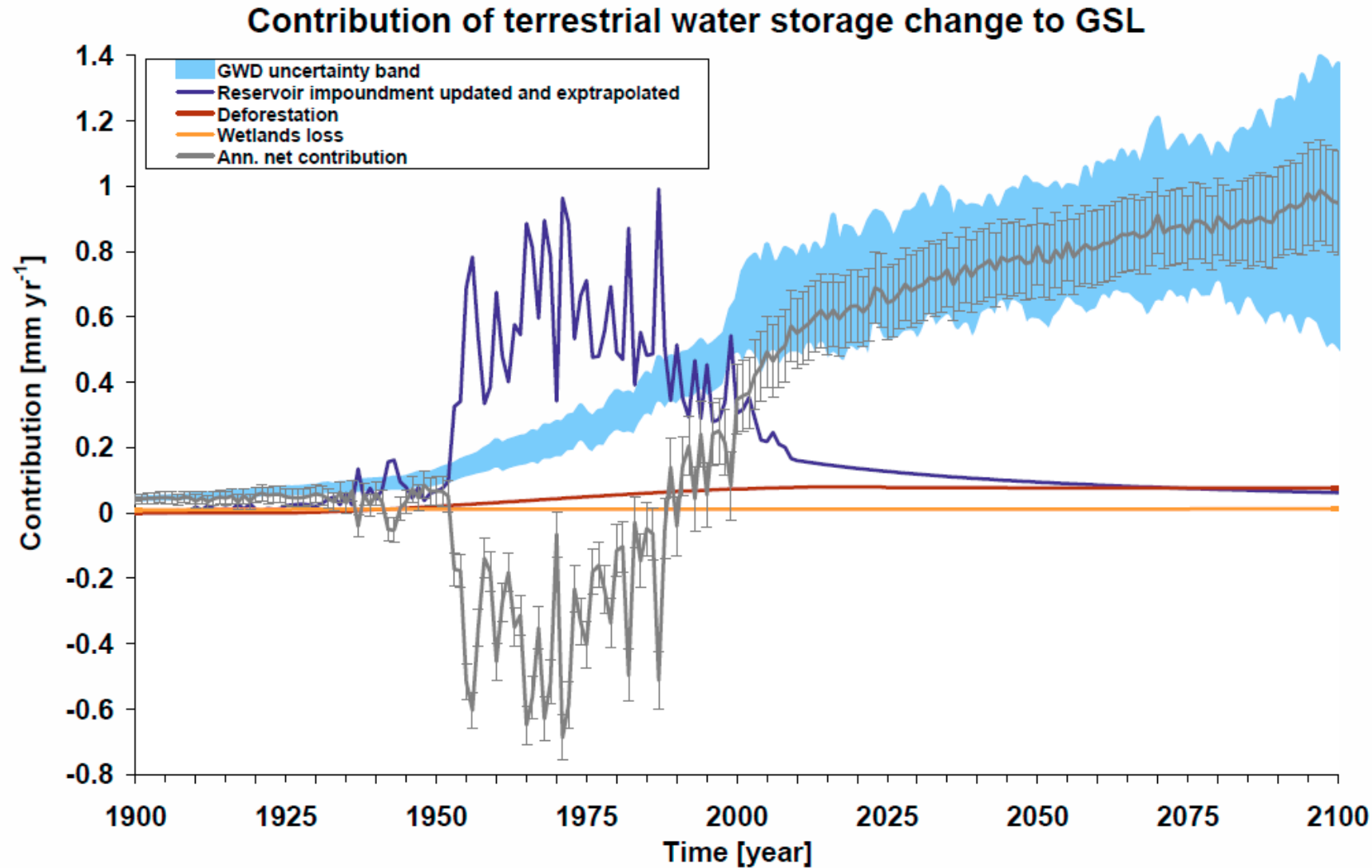
Gevolgen van grondwateruitputting

Zeespiegelstijging

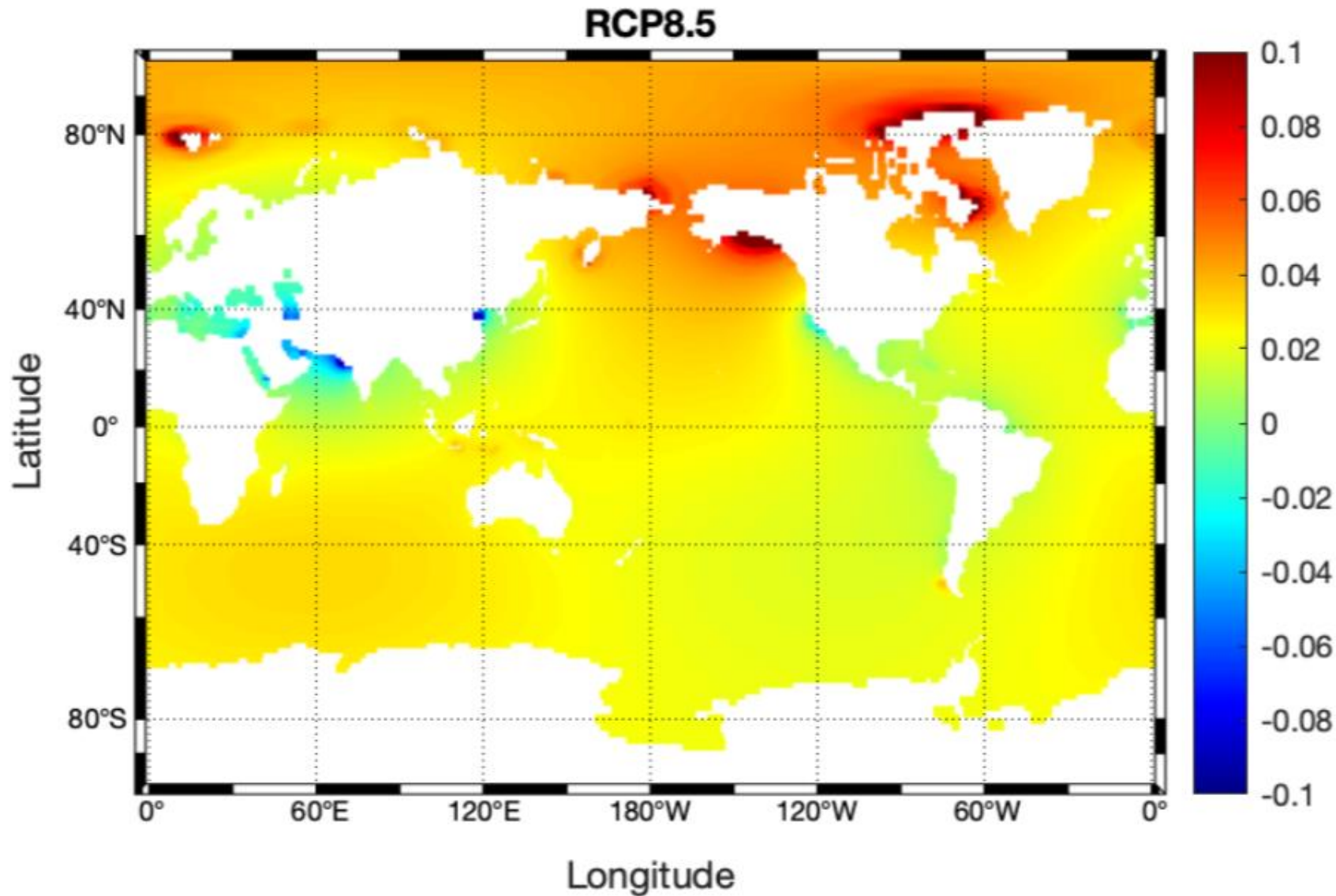
Gevolgen van grondwateruitputting

Zeespiegelstijging

10-20 % van de huidige
zeespiegelstijging!

Gevolgen van grondwateruitputting

Zeespiegelstijging

De zeespiegelstijging stijgt niet overal hetzelfde!

